

Gmina Tyczyn

Nr 4 (586)
29.04 – 26.05.2018 r.

Cena 1,50 zł

GŁOS TYCZYNA

PISMO SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

Borek Stary

Hermanowa

Kielnarowa

Matysówka

Tyczyn

„Boże Świąteczka 2018”. Taniec dworski
w wykonaniu małych artystów z Przedszkola Sióstr Św. Dominika (fot. M-GOK)

W numerze:

- **zaproszenie na uroczystości z okazji 3. Maja**
 - o budowie mostu na rzece Strug
- **Biblioteka w Tyczynie ma już 70 lat**
 - historii o Tyczynie ciąg dalszy
 - informacje ze szkół i instytucji

XIII Przegląd Piosenki Religijnej „Boże Świąteczka 2018”

Główni bohaterowie przedstawienia - Król Kazimierz Wielki z małżonką

Grupa z Przedszkola Parafialnego „U Dominikanek” w Zaczerniu

Gość honorowy ks. bp Jan Wątroba otrzymuje dyplom

Dzieci z Oddziału Przedszkolnego przy SP w Tyczynie

Grupa z Oddziału Przedszkolnego przy SP w Matysówce

Mali artyści z Przedszkola Niepublicznego Sióstr Służebniczek NMP w Łańcucie

RADA MIEJSKA UCHWALIŁA

23 marca br. odbyła się XLVIII sesja Rady Miejskiej w Tyczynie. Radni wysłuchali informacji członka Zarządu Województwa Podkarpackiego **Stanisława Kruczka** o zrealizowanych inwestycjach na terenie Gminy Tyczyn w 2017 r. oraz planowanych przez Województwo Podkarpackie w 2018 r. Wysłuchano także sprawozdań przedstawionych przez: ► inspektora UM **Ewę Chlebek** z działalności **Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tyczynie** za 2017 r. wraz z raportem z realizacji Programu Przeciwdziałania Narkomanii; ► kierownika **Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej Barbare Lew**: • z działalności M-GOPS w Tyczynie za 2017 rok; • rocznego sprawozdania Burmistrza Tyczyna z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny za 2017 rok; • z realizacji **Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie** za 2017 r.; ► inspektora UM **Joannę Kalemekiewicz** z realizacji „Programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Tyczyn” w 2017 r.

Na sesji radni podjęli również uchwały w sprawach:

► **Ustalenia tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć dla pedagogów zatrudnionych w jednostkach oświatowych, dla których organem prowadzącym jest Gmina Tyczyn.** Art. 75 pkt 22 lit. d ustawy z dn. 27.10.2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych (Dz.U. z 2017 r. poz. 2203) wprowadza zmiany do art. 42 ust. 7 ustawy z dn. 26.01.1982 r. Karta Nauczyciela (Dz.U. z 2017 r. poz. 1189). Zgodnie z jego treścią od 1.09.2018 r. tygodniowy wymiar godzin zajęć nauczyciela zatrudnionego na stanowisku pedagoga nie może przekraczać 22 godzin. Natomiast uchwała Nr XXI/118/2008 Rady Miejskiej w Tyczynie z dnia 27.06.2008 r. określała go na poziomie 26 godzin.

► **Wprowadzenia „Programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Tyczyn” na 2018 r.** Zgodnie z zapisem ustawy z dn. 21.08.1997 r. o ochronie zwierząt opieka nad zwierzętami bezdomnymi stanowi zadanie własne gminy. Rada Miejska w Tyczynie zobowiązana jest do określenia w drodze uchwały, co najmniej w terminie do 31.03 marca, programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt. W związku z obowiązującymi przepisami o ochronie zwierząt przygotowany został ww. program.

► **Uchwalenia XI zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy i Miasta Tyczyn.** Łączna powierzchnia obszarów objętych zmianą Studium wynosi około 1,36 ha (w tym: obszar nr 1 w **Hermanowej** około 0,81 ha i obszar nr 2 w **Kielnarowej** około 0,55 ha). Przystąpienie do sporządzania XI zmiany Studium wynika z aktualnych potrzeb społeczno-gospodarczych i konieczności dostosowania zapisów Studium do obecnych potrzeb i możliwości rozwoju gminy Tyczyn.

► **Podziału gminy Tyczyn na okręgi wyborcze, ustalenia ich granic i numerów oraz liczby radnych wybieranych w każdym okręgu wyborczym.** Rada Miejska na wniosek burmistrza dokonała podziału gminy na 15 stałych jednomandatowych okręgów wyborczych, ustalając ich numery i granice oraz liczbę radnych wybieranych w każdym okręgu według normy

Burmistrz Tyczyna i Przewodniczący Rady Miejskiej

zapraszają do udziału
w gminnych uroczystościach
z okazji rocznicy uchwalenia

Konstytucji
3. Maja

3.05.2018 r.
(czwartek)

W programie:

godz. 9.00

- Msza Św. w intencji Ojczyzny w kościele parafialnym w Tyczynie
- Żłózenie kwiatów pod Pomnikiem Czynu Patriotycznego oraz tablicą upamiętniającą Konstytucję 3. Maja

godz. 10.30

- Okolicznościowy program artystyczny w wykonaniu uczniów Szkoły Podstawowej im. Św. Królowej Jadwigi w Hermanowej (sala widowiskowa M-GOK w Tyczynie)

przedstawicielstwa. Liczba mieszkańców gminy Tyczyn na dzień 31.12.2017 r. wynosi 11802 osoby. Liczba radnych (zgodnie z zasadami określonymi w art. 17 ustawy o samorządzie gminnym w gminach do 20 tys. mieszkańców) wynosi 15. W stosunku do poprzedniego podziału gminy na okręgi wprowadzono następujące zmiany. Z uwagi na układ przestrzenny miasta do okręgu wyborczego nr 1 w Tyczynie dopisano ulice: Słoneczną i Orkana z okręgu nr 2 w Tyczynie. Zgodnie z wnioskiem radnego **Grzegorza Lamparta** w celu wyrównania ilości mieszkańców przypadających na 1 mandat w **Borku Starym**, do okręgu wyborczego nr 10 dopisano 127 osób z okręgu wyborczego nr 11. Zgodnie z wnioskiem radnego **Eugeniusza Malaka** w Hermanowej dokonano korekty poprzez wyłączenie części obszaru z okręgu na 14 oraz dołączenie jej do okręgu wyborczego nr 15.

► **Zaciągnięcia zobowiązania na usługi pocztowe.** W związku z planowanym przetargiem na usługi pocztowe na 12 miesięcy od daty udzielenia zamówienia zachodzi konieczność zabezpieczenia środków finansowych na usługi pocztowe.

► **Zmiany uchwały budżetowej gminy Tyczyn na 2018 r.**

► **Zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Tyczyn.**

tekst: **Joanna Włoch-Dłurzej**
- pracownik UM w Tyczynie

DYŻUR

Najbliższy dyżur radnych **Jadwigi Czarnik** i **Eweliny Malak** odbędzie się **24.05 br.** (czwartek) w godz. 18.00-19.00 w **Centrum Rekreacyjno-Kulturalnym w Kielnarowej** (w biurze sołtysa).

Budowa mostu na rzece Strug

Wizyta na placu budowy mostu i rozbudowy drogi na odcinku od Rzeszowa do skrzyżowania **ulic Grunwaldzkiej z Orkana w Tyczynie** oraz dyskusja z radnymi na temat kontynuacji przebudowy drogi wojewódzkiej były głównymi celami spotkania członka zarządu województwa podkarpackiego **Stanisława Kruczka** z samorządowcami gminy Tyczyn.

Budowa blisko jednego kilometra drogi dwujezdniowej z dwoma pasami ruchu w każdym kierunku oraz nowego mostu na rzece Strug, dostosowanego do najwyższej klasy nośności, to inwestycja, na którą mieszkańcy Tyczyna oraz południowych części powiatu rzeszowskiego długo czekali. Droga będąca przedłużeniem alei Sikorskiego jest odcinkiem, przez który codziennie przejeżdża kilkanaście tysięcy pojazdów. O tym, że trzeba go udrożnić, mówiono od lat, ale dopiero samorząd wojewódzki obecnej kadencji podjął wiążące decyzje i znalazł na to środki. - Wartość inwestycji jest szacowana na blisko **17 milionów złotych**, z czego 85 procent to pieniądze pozyskane przez nas z budżetu Unii Europejskiej. Zgodnie z umową inwestycja ma być gotowa do końca września 2018 r.

23.03 br. Stanisław Kruczek wraz z burmistrzem Tyczyna **Januszem Skotnickim** rozmawiali na miejscu z wykonawcą - Rejonem Budowy Dróg i Mostów w Krośnie. - Przedstawiciele przedsiębiorstwa zapewnili nas, że prace idą zgodnie z planem. Jeśli nie wydarzy się nic nadzwyczajnego, to we wrześniu kierowcy będą korzystać z nowego mostu – relacjonuje Stanisław Kruczek, członek zarządu.

Burmistrz Janusz Skotnicki i Stanisław Kruczek podczas rozmowy z wykonawcami prac na moście

Burmistrz Skotnicki podkreślił, że wbrew obawom wjazd do Rzeszowa od strony Tyczyna nie został sparaliżowany.

- Wykonawca sprawnie radzi sobie z organizacją ruchu, co jest dla nas bardzo ważne, bo do pracy w Rzeszowie codziennie dojeżdża wielu mieszkańców naszej gminy. Póki co ruch samochodów jest płynny, chwilowe niedogodności na tym odcinku znikną za pół roku, a my już myślami będziemy przy kolejnych etapach przebudowy drogi wojewódzkiej – mówi gospodarz gminy Tyczyn. Janusz Skotnicki dodaje, że realizowana inwestycja nie tylko usprawni ruch samochodów, ale również poprawi bezpieczeństwo pieszych i rowerzystów, ponieważ w projekcie jest ścieżka rowerowa oraz obustronny chodnik.

Wszystko wskazuje na to, że gdy jesienią br. kierowcy zaczną korzystać ze sprawnego przejazdu od

Prace na moście w Tyczynie. Stan prac z marca br.

skrzyżowania **ulic Grunwaldzkiej i Orkana** w kierunku Rzeszowa, to będą już trwały prace projektowe nad przebudową drogi wojewódzkiej przez Tyczyn, Kielnarów i Borek Stary.

Podczas sesji Rady Miejskiej w Tyczynie 23.03 br. Stanisław Kruczek przedstawił radnym działania zmierzające do poprawy bezpieczeństwa mieszkańców gminy Tyczyn. - Władze wojewódzkie podjęły decyzję, by do Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego wpisać przebudowę ponad 28 kilometrów odcinków dróg: **Tyczyn-Dyłałówka, Dyłałówka-Szklary** oraz **Szklary-Dynów**, co oznacza zapewnienie środków finansowych o łącznej wartości **42 milionów złotych** – tłumaczył Stanisław Kruczek. W kwietniu br. powinien rozstrzygnąć się przetarg na wykonawcę dokumentacji projektowej zadania. Kolejna kadencja samorządu będzie czasem realizacji tego przedsięwzięcia.

Według Stanisława Kruczka planowana przebudowa dróg wojewódzkich na terenie gmin: Tyczyn, Hyżne, Błażowa oraz Dynów wraz z budową obwodnicy Dynowa to kluczowa sprawa dla rozwoju południowej części powiatu rzeszowskiego.

- Kiedy dzięki wsparciu m.in. ministra Adama Hamańskiego Rzeszów otrzymał 25 milionów złotych na poszerzenie alei Sikorskiego, stało się oczywiste, że warunkiem do udrożnienia stolicy Podkarpacia w kierunku południowo-wschodnim jest także przebudowa dróg wojewódzkich w stronę Dynowa. Chcemy, by w nieodległej przyszłości kierowcy mogli szybko podróżować w kierunku Bieszczad przez Dynów, a osoby, dla których Rzeszów jest miejscem pracy czy innych form aktywności, mogły w sposób bezpieczny i komfortowy dojechać do stolicy regionu – mówił Stanisław Kruczek.

tekst: **Jakub Czarnota**

- Kancelaria Zarządu Województwa Podkarpackiego

Pani Marii Solarz

wyrazy głębokiego współczucia
z powodu śmierci

MAMY

składają: **Przewodniczący oraz
Zarząd Osiedla w Tyczynie**

Boże Świąteczka 2018

17.04.br. sala widowiskowa M-GOK w Tyczynie wypełniona była do ostatniego miejsca małymi artystami - uczestnikami **XIII Przeglądu Piosenki Religijnej „Boże Świąteczka 2018”**, który w tym roku odbywał się pod hasłem: *„Jesteśmy napełnieni Duchem Świętym”*. Jak co roku organizatorem tego niezwykłego spotkania było **Przedszkole Publiczne Zgromadzenia Sióstr Św. Dominika w Tyczynie**. Tegoroczna edycja przeglądu odbyła się w roku jubileuszowym 650-lecia powstania Tyczyna, 140-lecia obecności sióstr Dominikanek w naszym miasteczku i 100-lecia odzyskania Niepodległości, dlatego wydarzenia te znacząco wpłynęły na program tego wyjątkowego spotkania.

Przeгляд rozpoczęła **siostra Noemi Małgorzata Pietras** - dyrektor Przedszkola Publicznego Zgromadzenia Sióstr Św. Dominika. Powitała ona wszystkie dzieci, opiekunów oraz zaproszonych gości, a wśród nich: **ks. biskupa Jana Wątrobę, ks. proboszcza Mariana Czenczka, ks. Piotra Sałę, kurator oświaty Małgorzatę Rauch, burmistrza Janusza Skotnickiego, siostry dominikanki: Wikarię Mirianę, mistrzynię Mariistellę, przełożoną s. Segiuszę, s. Bogdanę** (dyrektor Przedszkola w Zaczerniu), mistrzynię **Rode** oraz dyrektorów: **Zofię Międlar-Mruk, Zofię Matys, Alicję Kustrę**. Po powitaniu gości siostra Noemi przekazała mikrofon **Monice Tereszkiwicz**, która poprowadziła dalszą część przeglądu. Zanim jednak dzieci zaprezentowały swoje wokalne i poetyckie umiejętności, wzięliśmy udział w spektaklu, który mali artyści z Przedszkola Sióstr Św. Dominika przygotowywali specjalnie na ten szczególny dzień. W przedstawieniu pięknie „opowiedzieli” o tym, w jakich okolicznościach powstawał Tyczyn oraz przybliżyli sylwetkę założycielki Zgromadzenia Sióstr św. Dominika – Matki **Kolumby Róży Białeckiej**. Oglądający podziwiali króla **Kazimierza** i królową z dworem, tańce dworskie, pędzące rumaki. Poznali **Bertolda Tycznerna**, który akt lokacyjny przekazał wprost na ręce burmistrza Tyczyna.

Po spektaklu rozpoczęły się występy poszczególnych zespołów. W tym roku było ich aż 21. Każdy z występujących zaprezentował jeden utwór religijny, połączony z piękną choreografią i ciekawymi strojami. „Boże Świąteczka”, „Poruszaj się, Duchu Święty”, „Przybądź, Święty Niepojęty” to tylko niektóre pieśni, jakie znalazły się w repertuarze małych artystów. Podczas przeglądu bardzo pięknie wybrzmiały słowa wierszy i piosenek o Tyczynie. Zachwyciły one z pewnością ks. biskupa, skoro wypowiedział słowa: „W niebie jest dzisiaj wielka radość”, a składając życzenia Siostrom, podziękował za to, co robią dla rodziny oraz społeczności

W **XIII Przeglądzie Piosenki Religijnej „Boże Świąteczka 2018”** udział wzięły dzieci z: • Przedszkola Publicznego Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi z **Budziwoja**, • Przedszkola Publicznego Zgromadzenia Sióstr Św. Dominika w **Tyczynie**, • Przedszkola Parafialnego „U Dominikanek” w **Zaczerniu**, • Przedszkola Niepublicznego Zgromadzenia Sióstr Św. Dominika w **Nozdrzcu**, • Przedszkola Publicznego Sióstr Serafitek z Oddziałami Integracyjnymi w **Rzeszowie**, • Przedszkola Publicznego Św. Józefa w **Rzeszowie**, • Przedszkola Publicznego nr 25 Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi z **Budziwoja**, • Oddziału Przedszkolnego przy SP w **Tyczynie**, • Punktu Przedszkolnego przy SP w **Borku starym**, • Przedszkola Niepublicznego Sióstr Służebniczek NMP w **Łańcucie**, • Oddziału Przedszkolnego przy SP w **Matysówce**.

Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury
w Tyczynie
KS UKS FLIMERO
zapraszają na

GRAND PRIX CHEERLEADERS O PUCHAR BURMISTRZA TYCZYNA

19 maja 2018 r. (sobota)
hala sportowa gimnazjum w Tyczynie

Polskie
Stowarzyszenie
Cheerleaders

Program:
13.00 - oficjalne otwarcie
Grand Prix
13.30 - prezentacja zespołów

Towarzystwo Miłośników Ziemi Tyczyńskiej
Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Tyczynie
zapraszają na pokaz filmu historycznego

„KAZIMIERZ WIELKI”

(1976r.) Reż. Ewa i Czesław Petelscy

20.05.2018 godz. 17:00

sala widowiskowa
M-GOK w Tyczynie

Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury im. Katarzyny Sobitzky w Tyczynie filia w Hermanowej
Parafia p.w. Matki Bożej Niepokalanej i św. Maksymiliana Kolbe w Hermanowej

serdecznie zapraszają na

PRZEGLĄD PIEŚNI MARYJNYCH

„Maryjo, ja Twe dziecię...”

27.05.2018r. (niedziela)
godz. 15.00

Przeгляд rozpocznie się Mszą Świętą w Kaplicy Matki Bożej w Studziance w Hermanowej (w razie złej pogody - Kościół Parafialny w Hermanowej)

lokalnej. Do życzeń ks. biskupa dołączyła się także pani kurator. W tym wyjątkowym dniu uważnie słuchali występów nie tylko zaproszeni goście, ale także rodzice i dziadkowie, wspólnie nagradzając małych artystów gromkimi brawami.

Tekst: **Alicja Kustra**

Jubileusz 650-lecia Tyczyna w Towarzystwie Miłośników Ziemi Tyczyńskiej

14.03 br. był dniem inauguracji obchodów 650. rocznicy lokacji naszego miasteczka na prawie magdeburskim, w lasach królewskich nad rzeką Białą (dziś Strug) przez króla **Kazimierza Wielkiego**. W tym dniu w sali M-GOK w Tyczynie odbyła się sesja popularno-naukowa, w trakcie której pracownicy naukowci Uniwersytetu Rzeszowskiego omówili tematy związane z historią Tyczyna. Kolejny dzień – 15.03 – stanowił kontynuację tejże inauguracji zorganizowaną przez **TMZT**. W uroczystości uczestniczyło 60 osób, wśród których oprócz członków TMZT byli zaproszeni goście: burmistrz Tyczyna **Janusz Skotnicki z małżonką**, przewodniczący Rady Miejskiej **Adam Skowroński**, ks. proboszcz **Marian Czenczek** (który jest członkiem Towarzystwa) oraz państwo **Helena i Piotr Cieślów**.

Sygnalem rozpoczęcia uroczystości było zapalenie fajerwerków na jubileuszowych tortach przez burmistrza i ks. proboszcza oraz toast lampką szampana za pomyślność miasteczka i jego mieszkańców na następne 650,

a nawet 1000 lat. W ciągu 50 lat historia zatoczyła koło, gdyż przewodniczącym komitetu obchodów 600-lecia Tyczyna był **Józef Prokop**, pełniący również funkcję pierwszego prezesa Towarzystwa Miłośników Historii Tyczyna, a na 650-lecie jego wnuczka **Jadwiga Urban** przygotowała jubileuszowe torty, będące arcydziełem sztuki kulinarnej.

Po tak uroczystym otwarciu prezes TMZT **Elżbieta Baran** przedstawiła referat na temat: „**Dlaczego król Kazimierz – założyciel Tyczyna – zasłużył sobie na przydomek „Wielki”?**” Z kolei **Zofia Domino** opowiedziała o miłości króla **Władysława Jagiełły** (również przez krótki okres właściciela Tyczyna) do **Elżbiety Pileckiej-Granowskiej** związanej także z naszym miasteczkiem. Swoje wypowiedzi pani Zofia wzbogaciła przygotowaną prezentacją multimedialną. Na koniec spotkania, przebiegającego w miłej i serdecznej atmosferze, wszyscy zebrani zostali obdarowani nowo wydawnymi z racji jubileuszu folderami o Tyczynie. Mamy nadzieję, że to spotkanie da początek kolejnym rocznicowym imprezom w ciągu 2018 roku.

tekst: **Elżbieta Baran** - prezes TMZT

Apel do Mieszkańców Ziemi Tyczyńskiej

Obchodzony jubileuszowy rok 650-lecia miasta Tyczyna zbiega się z doniosłą rocznicą 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości. **Towarzystwo Miłośników Ziemi Tyczyńskiej** przygotowuje z tej okazji wystawę poświęconą mieszkańcom Ziemi Tyczyńskiej, którzy 100 lat temu walczyli na wielu frontach I wojny światowej.

Zwracamy się z gorącym apelem do Mieszkańców Tyczyna i okolicy o pomoc w przygotowaniu tej wystawy poprzez **udostępnienie zdjęć, listów, oznaczeń, legitymacji, dokumentów, pamiątek i wspomnień** znajdujących się w domowych archiwach.

Wierzmy, że apel nasz nie pozostanie bez echa. Pamiątki można dostarczać do **Centrum Dziedzictwa Kulturowego i Informacji Turystycznej w Tyczynie** oraz do **Miejskiej i Gminnej Biblioteki Publicznej w Tyczynie**.

Organizatorzy zapewniają, że **wszystkie dostarczone pamiątki zostaną zwrócone właścicielom**.

Leon Malak ur. w 1894 r. (zdjęcie przekazał Seweryn Prędko z Budziwoja)

650 lat Tyczyna

Centrum Dziedzictwa Kulturowego i Informacji Turystycznej w Tyczynie oraz Towarzystwo Miłośników Ziemi Tyczyńskiej

zapraszają serdecznie **dzieci i młodzież**

na cykl spacerów edukacyjnych w ramach obchodów 650-lecia Tyczyna.

- ▶ „**Wokół tyczyńskiego wzgórza**” - opowieści o 650 letniej historii Tyczyna.
- ▶ „**Tu stała Synagoga a tam była Mykwa**” – spotkanie z żydowskim dziedzictwem Tyczyna.
- ▶ „**Śladami zabytkowej architektury Tyczyna**” – zwiedzanie pięknych zabytków Tyczyna.

Spacery odbywać się będą od **22.05 do 30.10.2018 r.** w każdy **wtorek i piątek** o godz. 10:00. Udział w zajęciach jest bezpłatny.

Szczegóły oferty oraz rezerwacja terminu zwiedzania pod nr tel. **(17) 23-02-327**.

„Nie umiera ten, kto trwa w pamięci żywych”

Wszystkim, którzy wzięli udział w uroczystościach pogrzebowych

śp. PIOTRA PALUCHA

składamy serdeczne Bóg zapłać.

Dziękujemy tym, którzy w tak bolesnych dla nas chwilach dzielili z nami smutek i żal oraz okazali wiele wsparcia, współczucia i życzliwości. Dziękujemy za Waszą obecność, modlitwę, liczne intencje mszalne oraz złożone wieńce i kwiaty.

Pogrążona w żałobie Rodzina

Odwiedziny wolontariuszy w Tyczynie

Uczniowie Szkoły Podstawowej w Tyczynie w dniach 9–13.04 br. przeżyli niezwykłą przygodę z językiem angielskim. Odwiedzili nas pochodzący z dalekich Indii **Amaan** oraz **Amine** z Algierii. Obydwaj są przedstawicielami organizacji AIESEC, która zrzesza wolontariuszy z ponad 120 krajów całego świata. Przybyli do Tyczyna, by przybliżyć uczniom kulturę i tradycje swoich krajów, a także poprzez zabawę motywować ich do nauki języka angielskiego.

Podczas tygodniowego pobytu wolontariusze prowadzili zajęcia z uczniami w klasach 1-6, integrowali się z nimi podczas przerw oraz na zajęciach pozalekcyjnych. Oczywiście komunikacja odbywała się w języku angielskim, dzięki czemu wszyscy mogli sprawdzić swoje umiejętności językowe. Lekcje z obcokrajowcami były bardzo ciekawie prowadzone. Obejrzelśmy prezentacje multimedialne o ojczystych krajach wolontariuszy, poznaliśmy zwyczaje w nich panujące, mieliśmy także okazję zapytać o wszystko, co nas zainteresowało. Opowieści o egzotycznych Indiach i pięknej Algierii wzbudziły wśród uczniów wiele emocji.

Wolontariusze byli bardzo otwarci i sympatyczni, nauczyli nas kilku słów w ich ojczystych językach, próbowaliśmy także pisać swoje imiona, co okazało się szczególnie trudne w języku arabskim. Amine i Amaan z wielkim entuzjazmem uczyli się podstawowych zwrotów w języku polskim.

Dla nas - i uczniów, i dorosłych - spotkanie z wolontariuszami było wspaniałą przygodą oraz okazją do poznania kultury innych krajów. Mogliśmy również sprawdzić swoje umiejętności komunikacji w języku obcym, nie tylko na lekcjach, ale także podczas codziennych rozmów. Przekonaliśmy się, że różnice kulturowe nie są przeszkodą, jeśli jesteśmy otwarci, uczymy się słuchać i rozumieć otaczający nas świat. Wizyta gości pozostanie na długo w pamięci całej społeczności naszej szkoły.

tekst: **Zofia Międlar-Mruk,**
Karolina Józwiak

W dniach 12-16.03 br. w **Zespole Szkół w Tyczynie** gościliśmy wolontariuszy z **Algierii** i **Kazachstanu**, którzy przyjechali do Polski w ramach projektu edukacyjnego **Next Step** organizowanego przez **AIESEC Polska**. Nasi goście, **Fella** i **Abay**, zabrali nas na wirtualne wycieczki po swoich krajach, które przybliżyły uczniom kulturę, zwyczaje, tradycje oraz problemy społeczne dotyczące Algierii i Kazachstanu, jak również wzbogaciły ich wiedzę z zakresu historii i geografii tych obszarów. Była to również świetna okazja, aby podszlifować język angielski, zwiększyć efektywność nauki i przełamać bariery językowe oraz praktycznie zweryfikować poziom znajomości języka obcego. Dzięki tym spotkaniom nasi uczniowie z pewnością zdobyli nowe i ciekawe doświadczenia. Mieli możliwość m.in. poznać kilka zwrotów w językach naszych gości czy przymierzyć tradycyjne stroje z ich krajów. Nasi wolontariusze także mieli okazję poznać elementy naszej polskiej kultury, odwiedzając m.in. Centrum Dziedzictwa Kulturowego i Informacji Turystycznej w Tyczynie, rzeszowski rynek oraz zamek w Łańcucie.

tekst: **Renata Zawadzka**
- nauczyciel ZS w Tyczynie

MiGBP w Tyczynie informuje

Mamy już swoje logo

Już niedługo biblioteka w Tyczynie będzie posługiwała się swoim znakiem graficznym. Zawdzięczamy go **Igorowi Bukale** - zwycięzcy w konkursie na logo biblioteki. Na konkurs ten wpłynęło 12 prac, które ocenione zostały przez bibliotekarzy. Drugie miejsce w konkursie przyznaliśmy **Mikołajowi Krokowi** (kl. 7 SP Tyczyn), a trzecie ex aequo **Marii Wróbel** (kl. 7 SP Kielnarowa) i **Filipowi Majowi** (kl. 5 SP Matysówka). Wszystkie prace można oglądać w bibliotece w Tyczynie.

Igor prezentuje swoją zwycięską pracę

Spotkanie z Krzysztofem Piersą

Czy można być wyjątkowym, cały swój wolny czas poświęcając grom komputerowym i Facebookowi? Czy łatwo uzależnić się od gier? Między innymi takie pytania zadawał **Krzysztof Piersa** - pisarz i dziennikarz uczniom kl. 6 SP w Tyczynie. Organizatorem spotkania była MiGBP w Tyczynie.

Krzysztof Piersa wśród uczniów

Serce dla ojczyzny.

Zajęcia patriotyczne

Zbliżające się uroczystości z okazji 3. Maja były dobrą okazją do zorganizowania edukacyjnych zajęć dla dzieci, poświęconych naszym symbolom narodowym. Podczas spotkania rozmawiamy z najmłodszymi o godle, fladze polskiej i hymnie narodowym. Dzieci wykonują także patriotyczne zakładki do książki w kształcie serca. W zajęciach wzięły już udział dzieci z kl. 1 SP w Tyczynie (wych. **Janina Kocór**).

Serdecznie zapraszamy **zorganizowane grupy dzieci do MiGBP w Tyczynie na zajęcia edukacyjne**. Więcej informacji pod nr. tel. **(17) 22-19-410**.

Odwiedziny Krecika

W dniach 12-15.02 br. oddziały przedszkolne naszej szkoły wzięły udział w ogólnopolskim projekcie edukacyjnym pt. „**Krecik poznaje Polskę**”. Jego celem było przybliżenie dzieciom wiedzy na temat regionu, z którego pochodzą, ukazanie jego piękna i wyjątkowości, dorobku kulturowego, a także rozbudzenie zainteresowania innymi miejscami w Polsce.

Długo wyczekiwany gość, z bagażem pełnym niespodzianek, przyjechał do naszej szkoły z **Częstochowy**. Na początku dzieci poznały miasto, z którego pochodzi **Krecik**, następnie zapoznawały się z wyjątkowością miejsc wcześniej odwiedzanych przez to sympatyczne zwierzątko. Jednocześnie bardzo chętnie opowiadały naszemu przyjacielowi o swojej wsi i jej okolicach.

Podczas wizyty Krecika w naszej szkole gościliśmy emerytowaną nauczycielkę języka polskiego **Janinę Trzybę** oraz przedstawicieli zespołu wokalnego „**Borkowianie**”, którzy w bardzo interesujący sposób opowiadali o naszej miejscowości. W trakcie spotkania dzieci miały możliwość poznać specyfikę zawodów, które są aktualnie rzadkością, a dzięki temu mogły wyobrazić sobie dawną codzienność życia na wsi z wykorzystaniem często nieznanymi dzieciom przedmiotów.

W ostatnim dniu wspólnie z Krecikiem wyruszyliśmy na wycieczkę autokarową po naszej gminie, pokazując mu najciekawsze miejsca. Odwiedziliśmy **CDKiIT w Tyczynie**, tam z historią powstania Tyczyna zapoznała nas **Zofia Domino** – członkini TMZT. Następnie udaliśmy się do lokalnego muzeum, w którym oglądaliśmy różnorodne zabytki techniki, przedmioty codziennego użytku, pamiątki i fotografie z przeszłości Ziemi Tyczyńskiej.

Po wyjściu z Muzeum udaliśmy się na spacer po parku otaczającym **Pałac Wodzickich**. Przechadzając się zaśniewionymi alejkami, podziwialiśmy pięknie odnowioną elewację pałacu wyłaniającego się spoza wiekowych drzew. Ogromny zachwyt dzieci wzbudziło też wnętrze wiekowego budynku (ogromny kominiek w holu oraz kolorowe klasy z zabytkowymi sztukateriami). Szkoda, że brakło nam czasu na pokazanie Krecikowi jeszcze kilku ciekawych miejsc w Borku Starym, m.in. klasztoru oo. dominikanów z cudownym obrazem **Matki Boskiej Boreckiej** oraz Zakładu Produkcyjnego Wód Mineralnych i Napojów „**Rzeszowianka**”.

Na zakończenie tak owocnej wizyty Krecika w naszej szkole powstała prezentacja multimedialna, która pozwoli nam i Krecikowi pamiętać o wspólnie spędzonych chwilach.

O historii książki w przedszkolu

16.03 br. przedszkolaki z naszej szkoły po raz kolejny uczestniczyły w lekcji bibliotecznej. Zajęcia te miały na celu zapoznanie ich z rozmieszczeniem książek na półkach, poznanie zawartości księgozbioru podręcznego i oczywiście **Centrum Multimedialnym** biblioteki.

Po pierwszej części zajęć wszyscy udali się do sali przedszkolnej, w której uczniowie z wielkim zainteresowaniem wysłuchali niezwykłej historii książki, popartej ciekawym filmem edukacyjnym. Zupełnym zaskoczeniem dla nich była wiadomość o piśmie klinowym czy obrazkowym na glinianych tabliczkach. Ze zdziwieniem przyjęli fakt, że kolejną postacią książki był zwój papirosowy czy pergaminowy, a książka średniowieczna (pełna ozdób, przepięknych inicjałów, kolorowych, ręcznie wykonanych ozdób) była dla nich zupełnym zaskoczeniem.

Niezwykle pomocne okazały się „zwoje książek” i fragment hieroglifów, które zostały wykonane przez uczniów klasy 7 i dzięki którym przedszkolaki mogły lepiej przyswoić i wyobrazić sobie dawne postaci książek.

Z Misiem o internecie

„**Mały Miś i Dzień Bezpiecznego Internetu**” to kolejna akcja organizowana w ramach projektu edukacyjnego „**Mały Miś w świecie wielkiej literatury**”, w którym wzięli udział najmłodszy wychowankowie naszej szkoły.

W tym dniu przedszkolaki poszerzyły swoje wiadomości na temat Internetu. Filmiki edukacyjne „**Owce w sieci**” oraz opowiadanie o przygodzie **Misia Bruno** ułatwiły dzieciom zrozumienie trudnych, ale bardzo ważnych treści związanych z bezpiecznym korzystaniem z sieci.

W trakcie zajęć przedszkolaki bawiły się w „**sieć**” i przy piosence „**Era komputera**” spisały „**Kodeks Bezpiecznego Internetu**” oraz stworzyły własne lap-topy. Na zakończenie **Dnia Bezpiecznego Internetu** każde dziecko otrzymało odznakę DBI.

Poznajemy Japonię

28.03 br. w naszej szkole odbyły się warsztaty dydaktyczno-artystyczne pod tytułem „**W krainie kwitnącej wiśni**”, organizowane przez nauczycieli zrzeszonych w Gminnym Forum Samokształceniowym Nauczycieli. Zorganizowano je w ramach 9. edycji projektu „**Bądźmy razem 2017/2018**” zatytułowanej „**Użytki – nie! Wybieram zdrowie**”.

Uczestnikami warsztatów byli reprezentanci klas 0–3 ze wszystkich szkół w gminie wraz z opiekunami. Podczas zajęć promowano zdrowy styl życia, wolny od alkoholu i używek. Realizowane przedsięwzięcie ukazało skutki wynikające z picia alkoholu i nadużywania środków uzależniających oraz ukierunkowały świadomość dzieci, jak można przyjemnie spędzać czas, poznając kulturę innych krajów, ich specyfikę, zwyczaje, tradycje, formy aktywnego spędzania wolnego czasu.

Warsztaty rozpoczęły się prezentacją multimedialną przedstawioną przez **Magdalenę Kawę-Szpałę**, która wprowadziła uczestników w tematykę spotkania, przedstawiając kraj diametralnie różny od Polski, jakim jest **Japonia** - powszechnie nazywana krajem kwitnącej wiśni. Ukazany materiał wzbogacił wiedzę dzieci na temat tego egzotycznego kraju, a szczególnie podkreślił znaczenie rodziny i zdrowego stylu życia, jaki prowadzą Japończycy.

Następnie przedszkolaki przygotowane przez wychowawczynię **Joannę Krztoń** zaprezentowały japoński taniec z gałązkami kwitnącej wiśni. Później pojawił się specjalny gość - **Bogdan Pociask**, plastyk oraz prezes firmy Ceramika ozdobna - **Art Studio Sai Seki**, który jest częstym gościem w Japonii. W obszerny sposób opowiedział nam, jak naprawdę wygląda codzienne życie Japończyków, a także zwrócił uwagę na ich negatywny stosunek do używek oraz alkoholu. Dzieci z ogromnym zainteresowaniem słuchały jego opowieści ilustrowanych zdjęciami i autentycznymi przedmiotami przywiezionymi z tego dalekiego kraju.

Kolejnym punktem warsztatów była praca dzieci. Uczniowie klasy 2 i 3 tworzyli prace przestrzenne (stroiki świąteczne w formie ikebany), a uczniowie klas 0-1 wykonali płaską pracę plastyczną - gałązkę kwitnącej wiśni.

Po wspólnej zabawie organizatorzy zaprosili przybyłych gości do wspólnego wypicia zielonej herbaty, preferowanej w tamtejszej kulturze, a której przypisany jest

specjalny rytuał parzenia oraz picia. Na zakończenie warsztatów wszyscy uczestnicy otrzymali rzeczowe nagrody oraz dyplomy potwierdzające udział w tym wydarzeniu. Serdecznie dziękujemy wszystkim paniom zaangażowanym w przygotowanie spotkania (**Joannie Krztoń, Magdalenie Kawie-Szpali, Elżbiecie Koniewicz, Elżbiecie Kociubińskiej**) oraz dyrektorowi **Lucjanowi Osiałemu** za wszelką pomoc.

Sukcesy naszych uczniów

► W ogólnopolskim konkursie plastycznym pt. „**Ulubiony książkowy bohater – przyjaciel z dzieciństwa**”, zorganizowanym przez MDK w Mysłowicach, **2. miejsce** zajęli uczeń kl. 7 **Jakub Pociask** za pracę pt. „**Mały książkę**”.

► W międzyprzedszkolnym konkursie plastycznym pt. „**Okładka mojej ulubionej książki**” **Weronika Kusiernier** z naszego Punktu Przedszkolnego zdobyła wyróżnienie.

► W 14. edycji Międzyszkolnego Konkursu Plastycznego pt. „**Anioły, aniołki, aniołeczki, Anioł Stróż**” uczennica szkolnej świetlicy **Wiktoria Tadla** (kl. 3a) otrzymała wyróżnienie. Prace na ten konkurs wykonały również: **Laura Jarosz** (kl.3a) oraz **Karolina Pluta** (kl. 3b).

► Z okazji 50. urodzin Reksia – bohatera kreskówki i książek dla dzieci – w ramach akcji „**Cała Polska Czyta dzieciom**” Bajkowe Prywatne Przedszkole w Jaśle zorganizowało ogólnopolski konkurs plastyczny pt. „**Mój przyjaciel z dobranocki Reksio**”. Wśród laureatów tego konkursu znalazł

się wychowanek naszego Punktu Przedszkolnego **HuBERT Trzyna**, który otrzymał wyróżnienie specjalne.

► W wojewódzkim konkursie plastycznym „**Szopka betlejemska w oczach dzieci**”, zorganizowanym przez M-GOK w Sokołowie Młp., aż pięć prac naszych uczniów zostało wyróżnionych. Otrzymali je: **Julia Opiola, Maja Szpala** i **Karol Zembroń** z klasy 3b oraz **Patrycja Fuglewicz** i **Jakub Pociask** z klasy 7. Prace uczniów powstały podczas dodatkowych zajęć plastycznych.

► Co miesiąc na stronie internetowej **sieciaki.pl** pojawiają się nowe, ciekawe konkursy, a na zwycięzców czekają atrakcyjne nagrody. Konkursy przeznaczone są tylko dla zarejestrowanych użytkowników tego serwisu.

Udział w konkursie „**DBI – Maluj TY**” zakończył się dużym sukcesem uczennicy kl. 4 **Pauliny Janik**. Praca konkursowa Pauliny zajęła 3. miejsce.

Zadanie konkursowe polegało na narysowaniu plakatu z okazji Dnia Bezpiecznego Internetu, uwzględniającego tegoroczne hasło: „**Tworzymy kulturę s z a c u n k u w sieci**”.

► W ogólnopolskim konkursie plastycznym pt. „**Dla Niepodległej**”, zorganizowanym przez Przedszkole Publiczne nr 17 we Włocławku, wychowanek Punktu Przedszkolnego **Szymon Rusznica** zajął 2. miejsce.

► 8.04 br. nasi tenisiści stołowi wzięli udział w 17. **Powiatowym Wiosennym Turnieju Tenisa Stołowego** w Sokołowie Młp. Organizatorem zawodów byli: MGOKSiR oraz Zespół Szkół.

Czwórka naszych zawodników zajęła miejsca na podium. W swojej kategorii zwyciężył **Dawid Ingot**, 2. miejsce zajęła **Magdalena Pluta**, a 3. miejsca wywalczyli **Kacper Krużel** i **Natalia Szura**.

Serdecznie gratulujemy tenisistom wysokich pozycji w turnieju i życzymy kolejnych, jeszcze większych sukcesów.

Uczniowie przygotowali się do zawodów pod kierunkiem nauczyciela - **Andrzeja Zajęca**.

Teksty i zdjęcia: **Magdalena Kawa-Szpala, Joanna Krztoń, Elżbieta Koniewicz, Elżbieta Kociubińska, Monika Kopeć, Anna Patrzyk, Lucjan Osiały**

Biblioteka w Tyczynie ma już 70 lat

*Czytanie książek to najpiękniejsza zabawa,
jaką ludzkość wymyśliła*

Wisława Szymborska

Jubileusz 70-lecia działalności Miejskiej i Gminnej Biblioteki Publicznej w Tyczynie jest doskonałą okazją do podsumowań i refleksji. Siedemdziesiąt lat to tysiące zakupionych i opracowanych książek, setki zorganizowanych dla Czytelników spotkań, to emocje, wzruszenie, a także stres. Tak krótko można scharakteryzować działalność tyczyńskiej instytucji kultury, która na przestrzeni dziesięcioleci zmieniała swoją nazwę i z każdą dekadą piękniała, starając się stworzyć jak najlepsze warunki swoim zawsze wiernym Czytelnikom.

W dniu naszego jubileuszu składam najserdeczniejsze życzenia byłym i obecnym Bibliotekarzom, którzy na przestrzeni minionych lat starali się wykonywać swoją pracę jak najlepiej. Serdeczne życzenia kieruję do Czytelników, którzy przez te wszystkie lata bardzo nas motywowali i wspierali.

Dziękuję byłym i obecnym władzom samorządowym Gminy Tyczyn, dla których Biblioteka zawsze stanowiła ważny punkt na mapie gminnych działań. Bardzo serdecznie dziękuję stowarzyszeniom, dyrekcjom i pracownikom szkół i przedszkoli. Dziękuję dyrekcji i pracownikom Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury im. Katarzyny Sobczyk w Tyczynie, na których pomoc zawsze mogliśmy liczyć.

Dziś Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Tyczynie to Oddział dla dzieci, Wypożyczalnia dla dorosłych, Czytelnia z księgozbiorem podręcznym i Czytelnia internetowa ze stanowiskami komputerowymi dla użytkowników. Biblioteka to także nasze Filie w: Hermanowej, Kielnarowej i Borku Starym, które starają się zawsze dotrzymać kroku placówce macierzystej. Z okazji jubileuszu 70-lecia naszej instytucji kultury postaramy się przybliżyć Państwu historię tyczyńskiej skarbnicy wiedzy, podejmowane na przestrzeni lat działania, a także przypomnieć osoby, które pracowały lub nadal pracują w służbie książki.

Alicja Kustra

Dyrektor Miejskiej i Gminnej Biblioteki Publicznej w Tyczynie

A tak to się zaczęło ...

Przed I wojną światową i w okresie międzywojennym w Tyczynie i okolicznych miejscowościach funkcjonowało kilka bibliotek. Działały one przy organizacjach społecznych i młodzieżowych, przy szkołach, a także w domach prywatnych. Jedną z większych była biblioteka **Związku Polskiej Kształcącej się Młodzieży**, licząca ponad 4 tys. woluminów. O tym, jak poważnie Związek traktował działalność biblioteczną, świadczą wpisy nie tylko w jego Statucie, ale także w księdze kasowej. Z dokumentów tych wynika, że na przestrzeni swojej

działalności, czyli w latach 1922–1939, na wydatki biblioteczne organizacja przeznaczala bardzo duże kwoty.

Na uwagę zasługują także dwie biblioteki: żydowska oraz właściciela pałacu – **Witolda Uznańskiego**. Dużo mniejszą liczbą książek mogły pochwalić się biblioteki szkolne oraz te istniejące w domach prywatnych. Ze względu na wysoką cenę książki niewiele osób mogło sobie pozwolić na jej zakup. Z tej też przyczyny książki były chętnie wypożyczane z bibliotek i domów prywatnych.

W okresie międzywojennym w Tyczynie i okolicy ważnym i docenianym źródłem informacji była prasa, którą można było dostać u miejscowego kolportera **Henryka Zawadzkiego**. Chętnie sięgano szczególnie po tytuły, takie jak: „Ekspres”, „Przewodnik katolicki”, „Ryccerz Niepokalanej”, „Kurier Codzienny”. O tym, jaka była zawartość czasopism, łatwo się przekonać, przeglądając ich cyfrowe wersje, znajdujące się w zbiorach np. Biblioteki Narodowej. Czasy II wojny światowej to tragiczne karty naszej historii. Na pierwsze ofiary nie trzeba było długo czekać. Były nimi: inteligencja, Żydzi. W ślad za nimi okupant rozpoczął grabież dóbr kultury. Książki stały się cenne, a zachowane w ukryciu egzemplarze, wędrowały z rąk do rąk.

Dekret o bibliotekach

Ważnym wydarzeniem dla rozwoju bibliotekarstwa w Polsce, po wojennej zawierusze, był dekret z **17 kwietnia 1946 roku**. Akt ten nałożył na państwo i samorządy terytorialne obowiązek zakładania i utrzymywania bibliotek. Pomysł utworzenia Biblioteki w Tyczynie zrodził się już w 1947 roku. Wtedy to powstał **Miejski Komitet Biblioteczny**, w skład którego wchodził m.in.: **Jan Borowiec** – przewodniczący, **Leon Klimasz** – zastępca, **Jan Prokop** – sekretarz. W Archiwum Państwowym w Rzeszowie znajduje się wzmianka, że działał także Gminny Komitet Biblioteczny. Z pewnością zadaniem obu Komitetów była zbiórka książek, które stanowiłyby znaczący wkład dla tworzonego księgozbioru Biblioteki.

Biblioteka w Tyczynie otwarta została **10 marca 1948 roku** dzięki staraniom Komitetów, a także **Zbigniewy Schultis**, długoletniej kierowniczki Powiatowej Biblioteki Publicznej w Rzeszowie. **W styczniu 1949 roku Biblioteka otrzymała nazwę Biblioteki Publicznej w Tyczynie**, nieco później w prawie każdej okolicznej miejscowości zostały utworzone Punkty Biblioteczne, m.in.: w Borku Starym, Białej, Budziwoju-Przylasku, Kielnarowej, Siedliskach, Hermanowej, potem w Matysówce. Większość z nich przekształcono w filie biblioteczne, niektóre – wskutek zmian administracyjnych – zostały włączone w sieć rzeszowskich bibliotek.

Zbigniewa Schultis

W latach 50. i na początku 60. XX stulecia Biblioteka mieściła się w 18-metrowym lokalu. Pomimo trudnych warunków grono użytkowników było dosyć liczne. W 1960 roku do Biblioteki zapisało się 657 Czytelników, którzy wypożyczyli 12 695 książek. W 1966 roku, ku radości Czytelników i dzięki staraniom kierownik **Alicji Borowiec**, Biblioteka otrzymała nowy lokal w wybudowanym Domu Kultury. Od 1 lutego 1968 r. zaczęła funkcjonować tu Czytelnia. **W 1973 roku Biblioteka, w związku z nowym podziałem administracyjnym, otrzymała nazwę Miejskiej Biblioteki Publicznej.** Już wtedy jej zbiory liczyły ponad 10 tys. egzemplarzy z różnych dziedzin, mających zaspokoić upodobania Czytelników zróżnicowanych pod względem wieku, zainteresowań i wykształcenia. **O**to kilka przykładowych ważniejszych konkursów, w których nasi Czytelnicy w tych latach brali udział:

- „Poczet sławnych Polek” (1971 r.),
- „Ogólnopolski konkurs recytatorski” (1972 r.),
- „Złoty Kłos dla twórcy, srebrny dla czytelnika”,
- „Blżej książki współczesnej” (1974 r.),
- „Polacy w II wojnie światowej” (1978 r.).

W roku 1977 – decyzją dyrektora Biblioteki Wojewódzkiej w Rzeszowie i staraniem kierownik **Anieli (Piecuch) Drozd** – został utworzony Oddział dla dzieci, którego kierownikiem została **Lucyna Cyran**, a w roku 1988 **Maria Kmiotek**. Na przełomie lat 1980/1990 bardzo poprawiły się warunki lokalowe Biblioteki. Duża w tym zasługa władz samorządowych oraz ówczesnych kierowniczek Biblioteki (Marii Kmiotek i Anieli Drozd). To także dzięki ich staraniom miał miejsce remont pomieszczeń, wymieniono instalację elektryczną, zwiększyła się także powierzchnia użytkowa Biblioteki o pomieszczenie po Urzędzie Miasta i Gminy w Tyczynie (powstała tu Czytelnia). Na przełomie lat 80. i 90. Biblioteka prowadziła bardzo ożywioną współpracę ze szkołami i z przedszkolem. Specjalnie dla tych placówek or-

Jedno ze spotkań w Muzeum Regionalnym w Tyczynie.
Od lewej siedzi Kierownik M. Kmiotek i M. Sanchez

Oddział usytuowano w pomieszczeniu po Klubie „Ruch”

ganizowane były lekcje biblioteczne, wieczory bajek i baśni oraz konkursy. Biblioteka na swoim wyposażeniu miała telewizor, wieżę oraz magnetowid. Na Oddział dla dzieci zakupiono pokaźny zbiór bajek wideo, które maluchy bardzo chętnie oglądały podczas organizowanych spotkań. W latach 90. Biblioteka bardzo prężnie współpracowała też z Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Kultury w Tyczynie (M-GOK) oraz Towarzystwem Miłośników Regionu Tyczyna (TMRT). Wspólnie organizowano wystawy, wieczory poezji, konkursy i spotkania. W latach 1990–2011 Biblioteka sprawowała opiekę nad księgozbiorem Muzeum Regionalnego w Tyczynie. Księgozbiór zawierał m.in. dokumenty z życia społecznego, albumy książkowe, albumy starej fotografii, wydawnictwa o Tyczynie i sąsiednich miejscowościach.

Wspólna impreza Biblioteki, Domu Kultury i TMZT

W miarę upływu lat oraz wprowadzanych reform administracyjnych zlikwidowane zostały Punkty Biblioteczne, a sołectwa Biała i Budziwój włączone do Rzeszowa. Obecnie Biblioteka oraz jej 3 Filie w: Borku Starym, Kielnarowej, Hermanowej swoim zasięgiem obejmuje miasteczko oraz 4 sołectwa, z których tylko Matysówka nie ma Biblioteki ani Punktu Bibliotecznego.

Tak oto przedstawiała się liczba naszych użytkowników na przestrzeni 70 lat istnienia: 1950 r. – 290 Czytelników, 1960 r. – 657 Czytelników, 1970 r. – 986 Czytelników, 1980 r. – 962 Czytelników, 1990 r. – 1003 Czytelników, 2000 r. – 1297 Czytelników, 2010 r. – 1306 Czytelników, 2017 r. – 1390 Czytelników.

Księgozbiór, liczący 500 egzemplarzy w chwili otwarcia Biblioteki, rozrósł się do ponad 51 tys. woluminów (stan na koniec 2017 roku). Jest on uzupełniany dzięki dotacjom Gminy Tyczyn, programowi Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz wzbogacany dzięki hojności darczyńców, których pokaźna lista znajduje się na stronie internetowej Biblioteki.

Ciąg dalszy na stronie 12

Biblioteka w Tyczynie ma już 70 lat

Ciąg dalszy ze strony 11

W ciągu ostatnich piętnastu lat można zauważyć zmiany w funkcji, jaką wyznacza się współczesnym bibliotekom. Duży wpływ ma na to rozwój nowoczesnych technologii informacyjnych. Biblioteka w Tyczynie, wychodząc naprzeciw tym potrzebom, rozpoczęła w 2003 roku proces komputeryzacji swoich zbiorów. Trzy lata później, jako jedna z

pierwszych w powiecie rzeszowskim, nasza Biblioteka uruchomiła elektroniczne wypożyczanie książek w oparciu o system SOWA. W tym samym czasie, przy wsparciu finansowym z projektu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, powstała nasza pierwsza strona internetowa, za pomocą której Czytelnicy mogli m.in. sprawdzać, jakie książki znajdują się w MiGBP w Tyczynie. (cdn).

Tekst: **Alicja Kustra** - dyrektor MiGBP w Tyczynie

Na lekcjach bibliotecznych jeszcze uczymy wyszukiwać informacje z katalogów kartkowych, jednak komputeryzacja rozwija się w najlepsze

Na fot. Aniela Drozd i Czesława Kulasa w trakcie katalogowania księgozbioru

Mieczysław Domino

Alicja Borowiec

W historii 70-letniej działalności tyczyńskiej Biblioteki zapisało się wiele osób, które związały się z tą placówką kulturalną na krótszy bądź dłuższy okres swego życia. Wśród nich wymienić należy osoby zarządzające, a także pracowników, od których zależał i nadal zależy kształt oraz sukces Biblioteki. Umiłowanie książki oraz codziennych zajęć z nią związanych, życzliwość, a także nieoceniona i fachowa pomoc pracowników oddanych sprawie krzewienia i popularyzowania czytelnictwa sprawiają, że MiGBP w Tyczynie jest miejscem chętnie odwiedzanym przez czytelników w różnym wieku. Bo dzisiaj Biblioteka to już nie tylko wypożyczanie książek, ale również inne formy działalności, które mają na celu przybliżyć książkę do czytelnika. W czasie 70 lat istnienia Biblioteki w Tyczynie rozmaicie kształtował

się stan zatrudnienia w niej. Dlatego warto w tym miejscu wymienić z imienia i nazwiska tych, którzy przez lata nadawali kształt, pielęgnowali tradycję oraz pracowali na wspólny sukces.

Pierwszym pracownikiem ryczałtowym Miejskiej Biblioteki Publicznej w Tyczynie, a zarazem jej kierownikiem, był **Mieczysław Domino**. Zastąpiła go 6 grudnia 1951 r. **Bogumiła Rączka**, a ją z kolei **Stefania Klarman** (12 stycznia 1953 r.). Od 1 marca 1960 roku do stycznia 1972 roku kierownikiem była **Alicja Borowiec**, po niej na tym stanowisku pracowała **Aniela (Piecuch) Drozd** (1972–1988), a później **Maria Kmiołek** (1988–1993). Obecnie, w roku, w którym Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Tyczynie obchodzi swoje „kamienne gody”, dyrektorem placówki jest **Alicja Kustra** (od lipca 1995 r.).

Aniela (Piecuch) Drozd

Maria Kmiołek

W maju MiGBP w Tyczynie zaprasza na:

8.05.2018, godz. 11.00 - zapraszamy Czytelników i Sympatyków na **uroczystości z okazji 70-lecia działalności Biblioteki** (sala widowiskowa M-GOK), w programie m.in. prezentacja o historii Biblioteki, wykład dr Zofii Brzuchowskiej, recital E. Siembidy i T. Jachyma.

15.05.2018 - V Turniej Wiedzy o Literaturze i Języku Polskim pod patronatem Burmistrza Tyczyna. W tym roku współorganizatorami turnieju są także: **SP w Tyczynie** oraz **ZS w Tyczynie**.

W **Tygodniu Bibliotek** odbędą się również: pasowania na czytelnika, lekcje biblioteczne, przedstawienie słowno-muzyczne pt. „Dzieci w wierszach Brzechwy i Tuwima” (DKK w Hermanowej).

Maj - zapraszamy na: ► **wystawę fotografii** pt. „7 dekad MiGBP w Tyczynie”, ► **kiermasz książek dla dzieci**, ► **zajęcia patriotyczne dla dzieci z klas 1-3** pt. „Serce dla ojczyzny” (grupy zorganizowane).

28.05, godz. 10.00 - kolejne **spotkanie DKK** (porozmawiamy o książce Martyny Bundy pt. „Nieczułość”).

Imprezy zamknięte:

10.05 - „Co w trawie piszczy” - **spektakl** dla dzieci

29.05 - dwa spotkania autorskie z **Wiesławem Drabikiem**

Do świąt i mikołajek jeszcze bardzo daleko, a Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Tyczynie po raz kolejny w tym roku dostaje książki w prezencie od czytelników. Są wśród nich m.in. bajki, albumy, lektury, literatura popularno-naukowa. Książki są w idealnym stanie i nadal stanowią ciekawą literaturę dla dzieci i dorosłych. Za przekazane dary w imieniu czytelników i bibliotekarzy serdecznie dziękujemy paniom: **Ewelinie Radion, Marii Opiole i Barbarze Rysz.**

Informacje z M-GOK w Tyczynie

„Józef Błogosławiony”

Pod takim tytułem 8.04 br. w M-GOK w Tyczynie odbył się spektakl teatralny w wykonaniu **Teatru Scena Propozycji Uniwersytetu Rzeszowskiego**. Przedstawiona sztuka w reżyserii **Janusza Pokrywki**, według scenariusza **ks. Jana Krawca** inspirowana jest życiem oraz męczeńską śmiercią **ks. Józefa Kowalskiego** - urodzonego w pobliskich Siedliskach.

Sztuka ukazuje najważniejsze wydarzenia w życiu księdza oraz dramaturgię zdarzeń związanych z jego męczeńską śmiercią. Doskonała gra aktorów, użycie symboli, rekwizyty, muzyka i światła przyczyniają się do głębokich przeżyć odbiorców. Na uwagę zasługuje wielokrotność zastosowania elementów scenograficznych oraz częstotliwość zmian kostiumów. Widowisko ma charakter plastyczno-teatralny, mocno oddziałując na widza i wzbudza do głębokich refleksji nad okrucieństwem wojny i brakiem człowieczeństwa.

W spektaklu wystąpili: **Anna Demczuk, Jolanta Nord, Karolina Patruś, Joanna Sitarz, Paulina Za-**

jąc, Czesław Drąg, Rafał Jedynak, Jan Wolski, Wojciech Wota, Rafał Wyskiel. Koordynatorem działań programowych jest **Jan Wolski**, a elektro-akustykiem i oświetleniowcem **Piotr Zięba**.

Spektakl realizowany jest non-profit, bo taka jest istota Teatru Scena Propozycji Uniwersytetu Rzeszowskiego. Serdecznie gratulujemy i dziękujemy.

Ks. Józef Kowalski urodził się w 1911 r. W 1927 r. wstąpił do nowicjatu salezjańskiego w Czerwińsku nad Wisłą, aresztowany (23.05.1941 r.) przez Niemców trafił do obozu w Auschwitz. W lipcu 1942 r. za niewykonanie rozkazu nakazującego podeptanie różańca został utopiony w beczce z fekaliami. Papież **Jan Paweł II** w 1999 roku beatyfikował go jako pierwszego salezjańskiego męczennika.

Tekst: **Zofia Matys** - dyr M-GOK w Tyczynie

Wernisaż Sławomira Bukały

To wyjątkowe spotkanie z malarstwem odbyło się 12.04 br. w **Centrum Dziedzictwa Kulturowego i Informacji Turystycznej w Tyczynie**. Licznie zgromadzeni na spotkaniu goście, m.in. prezes TMZT **Elżbieta Baran**, dyrektor M-GOK w Tyczynie **Zofia Matys**, dyrektor SP w Matysówce **Lidia Kupiszewska**, byli pod dużym wrażeniem talentu malarza. Ekspozycja została tak zaaranżowana, by odbiorca mógł zobaczyć, jaką drogę artystyczną przebył autor. Na wystawie zaprezentowano zarówno prace, które malarz tworzył jeszcze jako uczeń Liceum Plastycznego w Rzeszowie oraz te, które powstawały już podczas edukacji na Wydziale Sztuki Uniwersytetu Rzeszowskiego.

Spotkanie z twórczością **Sławomira Bukały** udowodniło, że nigdy nie jest za późno na to, by rozwijać swoje pasje i talenty. Bogaty dorobek artystyczny malarza

obejmuje malarstwo akrylowe oraz olejne, także pastele i rysunek. Gra światła i cienia to motyw bardzo ważny w twórczości Sławomira Bukały.

Podczas spotkania goście wysłuchali również piosenek w wykonaniu **Dziecięco-Młodzieżowego Stowarzyszenia Śpiewaczego Sancta Musica**. Utalentowanym wokalistkom: **Patrycji Jurek** i **Darii Marcinek**, które do występu przegotowała **Agnieszka Fudali**, akompaniował **Szymon Dziedzic**. Artystom gratulujemy talentu i wrażliwości, a gościom dziękujemy za przybycie i miłe spotkanie ze sztuką.

Sławomir Bukała jest absolwentem Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie, ukończył też Wydział Sztuki Uniwersytetu Rzeszowskiego. Pracował jako fotograf. Do malarstwa powrócił w dojrzałym wieku.

tekst: **Zakia Cieślicka-Majka**

Wyniki konkursu fotograficznego „Zaczytani”

W roku jubileuszu 70-lecia tyczyńska biblioteka zorganizowała konkurs fotograficzny, którego głównym bohaterem była książka. Odbywał się on w dwóch kategoriach: „Zaczytani” (zdjęcie osoby podczas czytania), „Sleeveface” (fotografia osoby z zasłoniętą przez okładkę książki częścią ciała). Oto jego wyniki.

W kategorii „Zaczytani” I miejsce otrzymała **Iga Czeranowska** (kl. 7 SP Tyczyn). Wyróżnione zostały fotografie: **Leny Szczepańskiej** (kl. 5 SP Matysówka), **Abigajl Pelinko** (kl. 4 SP Tyczyn) oraz **Julii Trojanowskiej**. W kategorii „sleeveface” wyróżniliśmy zdjęcia **Sebastiana Klimeckiego** (kl. 0, SP Tyczyn) oraz **Kacpra Kruźla** (kl. 7 SP Borek Stary). Serdecznie gratulujemy zwycięzcom! Uroczyste wręczenie nagród odbyło się 13.04 br. w Oddziale dla dzieci MiGBP w Tyczynie. Wszystkie prace nadesłane na konkurs można obejrzeć w tyczyńskiej bibliotece.

tekst: **Agnieszka Rożek-Janda**

Praca Igi Czeranowskiej

Zdjęcie Julii Trojanowskiej

Fotografia Leny Szczepańskiej

Praca Sebastiana Klimeckiego

Miłosne perypetie koronowanych właścicieli Tyczyzna

Sercowe rozterki przeżywa w swoim życiu większość zwykłych śmiertelników. Uczuciowe wzloty i upadki niejednokrotnie przysparzają każdemu z nas wiele kłopotów. Od tego typu zawirowań życiowych nie byli wolni także koronowani władcy, a wśród nich królowie **Kazimierz Wielki** i **Władysław Jagiełło** – związani z naszym miasteczkiem.

Jan Matejko, *Władysław Łokietek*
(ojciec Kazimierza Wielkiego)

Kazimierz Wielki znany był ze słabości do płci pięknej, co nie zawsze dobrze się kończyło. Jako mężczyzna wspaniałej postaci, młody, mocny, obdarzony nadmiernym temperamentem i słabością do niewieścich wdzięków, cieszył się u pań dużym powodzeniem. Według historyków źródłem tegoż powodzenia mógł być też fakt, iż był nazywany „jednym z największych czyściochów wśród polskich królów”. Kiedy w średniowieczu kąpano się jedynie kilka razy w roku przed ważnymi świętami, Kazimierz mający własną łaźnię, wbrew zakazowi nadwornego medyka i ku zgorszeniu dworzan, zażywał kąpeli nawet rano w drewnianej balii osłoniętej prześcieradłami nasączonymi wonią świeżych kwiatów.

Kazimierz już jako 20-letni królewicz wykazał się wyjątkową czułością na wdzięki niewieście. W 1330 roku ojciec – **Władysław Łokietek** – wysłał go na Węgry do Wyszehgradu z misją dyplomatyczną, gdzie panował **Karol Robert** – mąż starszej siostry Kazimierza

– **Elżbiety**. Ponoć Kazimierz uwiódł córkę tamtejszego szlachcica, **Klarę Zych**. Pomawiano nawet królową Elżbietę, że ułatwiła mu ten romans. Burza wybuchła po wyjeździe królewicza. Klara opowiedziała ojcu (**Felicjanowi**) o zajściu, a ten wpadł w szał. Wtargnął do sali zamkowej, zranił króla Karola, królowej Elżbiecie odrąbał cztery palce u prawej ręki, a sam zginął od ciosu dworzanina.

Młody Kazimierz Wielki, grafika Ej-
smonda z II poł. XIX w.

Zapinki z herbami Węgier i Polski, należące prawdopodobnie do Elżbiety Łokietkowej – siostry Kazimierza Wielkiego

Części jego poćwiartowanego ciała zawisły na hakach w głównych miastach węgierskich. Na rodzinę Zychów posypały się wyroki śmierci, konfiskaty dóbr, a Klara zginęła okrutnie zamęczona. Nie był to jednak jedyny romans króla, bowiem zasłynął on z tego, że zmieniał zarówno żony, jak i kochanki, „płodząc dzieci na lewo i prawo”.

Zamach Felicjana Zycha na Karola Roberta

W owych czasach rolą małżeństw koronowanych głów były sojusze i przymierza. Kazimierz już w wieku 11 lat został zaręczony z **Juttą**, córką **Jana Luksemburczyka**, lecz z tego nic nie wyszło. W wieku 15 lat poślubił 15-letnią **Aldonę** – córkę Wielkiego Księcia Li-

Król Kazimierz Wielki z pierwszą żoną Aldoną

tewskiego **Giedymina**, co miało zapewnić sojusz polsko-litewki przeciw Krzyżakom. Z tego związku doczekał się dwóch córek: **Elżbiety** i **Kunegundy**. Ale Aldona nagle zmarła w wieku zaledwie 29 lat. W bezżeństwie Kazimierz wytrzymał 2 lata. W czerwcu 1341 r.

wyjechał do Pragi, aby wziąć ślub z najstarszą córką **Jana Luksemburczyka Małgorzata**, ale do ślubu nie doszło, bo oblubienica zmarła 11.07. We wrześniu tegoż roku Kazimierz poślubił 18-letnią **Adelajdę** - córkę **Henryka Żelaznego**.

Sześć lat po ślubie wdał się w romans z urodziwą polską szlachcianką – **Cudką**, żoną bliskiego mu dworzanina. Królową Adelajdę Kazimierz odesłał do samotnego zamku w Żarnowcu nad Pilicą, gdzie przebywała przez 16 lat, otaczana dostatkiem ze strony króla. A Cudka dała królowi trzech synów z nieprawego łoża, o których władca pamiętał w testamencie. Pożycie trwało 5 lat, a po zerwaniu Kazimierz hojnie Cudkę obdarował. Następnie przyszedł czas na Żydówkę **Esterkę**, którą poznał w lesie podczas polowania (podobno uratował ją przed atakiem niedźwiedzia). Dla niej zbudował dom w Opocznie, a kiedy opoczyńscy Żydzi chcieli ją ukamienować za nieprzestrzeganie szabasu, ta lochami uciekła do Krakowa. Król ukrył ją pod Lublinem, gdzie urodziła mu trzy córki. Po śmier-

Ks. Baryczka

ci pochował ją w Łobzowie. Być może z miłości do Esterki Kazimierz otworzył granice państwa dla żydowskich uchodźców z zachodnich krajów. O tej miłości krążą jedynie legendy, bo żaden z historyków nie podjął się jej opisanie.

Gdy w grudniu 1349 r. **ks. Baryczka** (katedralny wikariusz) publicznie wytknął królowi grzeszne życie, we władcy odezwało się piastowskie okrucieństwo i ksiądz został utopiony w Wiśle, za co papież nałożył na władcę klątwę, uchyloną wiosną 1350 r.

Wiosną 1356 r. na zjeździe w Pradze król poznał wdowę po praskim mieszczaninie – **Krystynę Rokiczyne**. W ciągu dwóch tygodni (od 29.04 do 9.05) zdążył się zakochać i wziąć potajemny ślub kościelny, którego udzielił przebrany za krakowskiego biskupa spowiednik króla – opat z Tyńca. Była to bigamia, bo ślubna małżonka Adelajda przebywała w Żarnowcu. Jednak do Krystyny stracił serce, gdy okazało się, że jest łysa i ma świerzb.

Siedem lat później, w 1363 r. biskup pobłogosławił nowy związek króla ze śląską księżniczką – **Jadwigą**. Wszystko odbyło się w największej tajemnicy, gdyż małżeństwo z Adelajdą unieważnił papież 4 lata później. Była to więc podwójna bigamia. Jadwiga urodziła trzy córki. Króla Kazimierza prześladowało jakieś fatum, bo żadna z czterech żon nie dała mu męskiego potomka. Chociaż kochanka urodziła mu trzech synów, Kazimierz Wielki zszedł z piastowskiego tronu bezpotomnie.

tekst: **Elżbieta Baran**

- prezes Towarzystwa Miłośników Ziemi Tyczyńskiej

Kazimierz Wielki w oczach dzieci

Poniżej prezentujemy wiersze, które napisali **uczniowie Szkoły Podstawowej im. Króla Kazimierza Wielkiego w Matysówce** na konkurs zorganizowany przez Stowarzyszenie Króla Kazimierza Wielkiego.

Gabriela Szmist
- „**Król Kazimierz Wielki**”

*Król Kazimierz Wielki
Wielkie dla niego dzięki.
Zastał domy drewniane
A zostawił murowane.*

*Zasiadając na tronie wśród cieni
i blasków,
Nie wiedział, że będzie ostatni
z rodu Piastów.
Lubi podróże i wielkie wyprawy
z bratankami,
Dlatego przyjaźnił się z Węgrami.*

*Kazimierz Wielki zbudował
dla dobra ludzkości
Uniwersytet zwany Krakowskim.
Na jednym z polowań wielkich
Upadł i koszar wielki.*

*Umarł w Krakowie ten wielki król
Pozostał po nim smutek, żal i ból.
Król zwany Wielkim odszedł i nie
wróci.*

I ten fakt nas ciągle smuci.

Krystian Urban
- „**Kazimierz Wielki**”

*Gdy kraj wyniszczony był wojnami
oraz wieloma krwawymi
najeżdżami,
nowy władca rozpoczął panowanie
i wnet znalazł nowe rozwiązanie.*

*Reformował i budował,
a czasami też wojował.
Nowe miasta i miasteczka
powstawały jak ciasteczka.*

*Drwale drzewa wycinali,
wioski w miasta zamieniali.
Nowe twierdze i warownie
powstawały wręcz cudownie.*

*Wróg Polski już nie najeżdżał,
a król ciągle ją powiększał.
Za te lata panowania
nie szczędzono mu uznania.*

Szymon Goszka - „Wielki Król”

*Żył przed siedmioma wiekami
król potężny i sławny,
To Kazimierz III Wielki
nasz władca dawny.
Urodził się w Kowalu,
miejsca mało znanym,
A zmarł w Krakowie – mieście
bardzo rozbudowanym.*

*Jak obejmował swój tron, Polska
była drewniana,
Zaś gdy kończył swe życie,
już zmieniona – murowana.
Unikał wojen, nie walczył
na miecze i broje,
Zamiast tego wolał z sąsiadami
rozejmy i pokoje.*

*Budował potężne zamki, nowe wsie
i piękne miasta,
Bo lubił ucztować i smakować
pyszne polskie ciasta.
U kresu swego życia wydał ucztę
doskonałą,
I do dziś jest czczony za to wielką
chwałą.*

*Z kupcem krakowskim Mikołajem
Wierzyńkiem,
Królów i władców Europy ugościł
dobrym uczynkiem.
Dziś jest patronem naszej pięknej
i kochanej szkoły,
Mówią o tym orły, wróble, szpaki
i sokoły.*

Pijmy sok z brzozy

Sok z brzozy znany jest w naszym kraju głównie na Podlasiu i Mazowszu od ponad 100 lat. Przerabiano go na słodzik, dodawano do deserów, ryżu i mleka. Dziś woda brzozowa podbija nie tylko Polskę, ale i Chiny, Wielką Brytanię i Stany Zjednoczone.

Wodę zbiera się na wiosnę, jednak dobrze jest pić ją o każdej porze roku. Można dodać do niej odrobinę miodu, soku z malin czy miętę. Sok z brzozy to w 95 procentach woda, a pozostałe 5 proc. to ładunek witamin i minerałów. Sok z brzozy poprawia pracę nerek, przyczynia się do wyłukiwania złogów, wzmacnia odporność organizmu, zapobiega przeziębieniom i grypie. Wspomaga pracę wątroby i oczyszcza ją z toksyn. Sok ten wykorzystywany jest w łagodzeniu objawów chorób układu pokarmowego, doskonale sprawdza się w walce z anemią. Osoby borykające się z nią powinny wypijać dziennie szklanke soku z brzozy, co pozwoli uzupełnić składniki mineralne, takie jak: potas, wapń, magnez oraz żelazo.

Zwolennicy naturalnych metod twierdzą, że z pomocą soku z brzozy można wspomagać się nawet w walce z nowotworami. Sok ma w swoim składzie salicylan metylu, który wykazuje działanie przeciwbólowe (dlatego można sokiem z brzozy zastąpić nawet aspirynę). Co więcej, dzięki występującej w soku brzozowym betulinie zwiększa się insulinooporność, a także obniża cholesterol u osób, które go spożywają. Trzecią leczniczą substancją soku z brzozy jest kwas chlorogenowy, który ułatwia pozbywanie się tłuszczu z organizmu oraz zmniejsza apetyt i sprzyja utracie wagi.

Jak pić sok z brzozy?

W przypadku dolegliwości chorobowych sok z brzozy należy pić 3 razy dziennie – jednorazowo po ćwierć szklanki. Taka kuracja, aby była skuteczna, powinna trwać średnio od 2 do 3 tygodni. Warto zapamiętać, że sok z brzozy należy spożywać na zimno (większość składników mineralnych i witamin traci swoje cenne działanie już w temperaturze 40°C). Podczas kuracji wskazane jest ograniczenie lub wyeliminowanie przyjmowania używek (alkohol, herbata czy kawa). Pokarmy, których należy unikać, to: czekolada, szpinak, szczaw, mięso i wędliny. Osoby uczulone na pyłek brzozy nie powinny stosować

soku, a leczące się na niewydolność układu moczowego, pacjenci z obrzękami spowodowanymi niesprawnym działaniem serca i nerek powinni przed pić soku z brzozy zasięgnąć porady lekarza.

Pozyskanie soku z brzozy wydaje się dosyć trudne, można go jednak nabyć w aptekach i sklepach ze zdrową żywnością. Jeżeli ktoś zdecyduje się jednak na własnoręczne pozyskanie soku z brzozy, może to zrobić za pomocą odpowiednich metod, najlepiej w okresie wiosennym, kiedy brzozy budzą się do życia. Do tego celu należy wybrać około 10-letnie drzewa o grubych gałęziach. Jeżeli po nakłuciu kory ukaże się kropelka soku, jest to drzewo odpowiednie do jego upuszczenia. Wiercimy wówczas w drzewie niewielki otwór, do którego wkładamy rurkę, przez którą sok będzie wyciekał do podstawionego naczynia. Należy uzbroić się w cierpliwość, gdyż proces ten trwa czasem nawet do 2 dni. Po uzyskaniu wody brzozowej zatykamy otwór kołkiem i smarujemy dookoła pastą leczniczą, by zapobiec niszczeniu drzewa. Taki sok należy przechowywać w szklanej butelce w chłodnym miejscu, najlepiej w lodówce. Okres przydatności do spożycia w takich warunkach to 4 dni. W przypadku potrzeby dłuższego przechowywania niezbędne jest dodanie do butelki z sokiem odrobiny spirytusu, który go zakonserwuje, a jednocześnie wzmocni przyswajalność składników mineralnych.

Szczególnie wiosną warto poddać się detoksykacji sokiem brzozy. Efekty to m.in.: szybsza przemiana materii, utrata zbędnych kilogramów, przywrócenie prawidłowej perystaltyki jelit, oczyszczenie skóry z nadmiaru sebum i innych substancji zanieczyszczających pory skóry, wzmocnienie włosów i paznokci. Pamiętajmy też, że usprawnia on pracę układów: pokarmowego, moczowego, odpornościowego i nerwowego.

Rubrykę redaguje:

Anna Pondo

- nauczyciel w SP
w Tyczynie, pasjo-
natka ekologii
i zdrowej żywności

Tekst źródłowy:
polki.pl, zdrowie.tvn.
pl, www.poradnikzdrowie.pl, www.recepta.pl

PÓŁKA Z KSIĄŻKAMI

„Arystokracja. Powojenne losy polskich rodów” Agnieszki Lewandowskiej-Kąkol to ciekawa pozycja dla tych, którzy lubią biografie i historię. Autorka – korzystając z wywiadów, których udzieliłi jej przedstawiciele polskich, znanych rodów – stara się odtworzyć powojenne losy ośmiu wielkich rodów arystokratycznych: Branickich, Czartoryskich, Czetyrtyńskich, Dzieduszyckich, Krasickich, Potockich, Tarnowskich i Zamoyckich. Jest to wybór autorski, podyktowany poszukiwaniem ciekawych osobowości, nieprzeciętnych charakterów, wybitnych specjalistów w swoich dziedzinach. Nie jest ani zaśługą, ani winą tych osób, że urodziły się w arystokratycznych rodzinach. Z książki można się dowiedzieć, jak udało się przetrwać arystokracji czas wojny i komunistycznego ustroju. Jak sobie radzili – pozbawieni majątków i pałaców. Razem z autorką odkrywamy odpowiedź na pytanie, czy przedstawicielom tych znamienitych polskich rodów udało się pozostać wiernymi wartościom i moralnym zasadom obowiązującym od pokoleń.

Ci, którzy regularnie odwiedzają MiGBP w Tyczynie, na pewno dostrzegli, że wiele półek w naszej bibliotece zajmują książki z działu „medycyna”. Nie gromadzimy w nich opastych tomów z fachowej literatury medycznej (zrozumiałych jedynie dla lekarzy i studentów medycyny). Każdy „zwykły” czytelnik znajdzie tu coś dla siebie, bo poradniki z tego działu w bardzo przystępny i zrozumiały sposób przekazują informacje nie tylko na temat chorób.

Jedną z pozycji książkowych, jakie można znaleźć na półkach tyczyńskiej biblioteki w dziale „medycyna”, jest książka Florence Schroeder pt. „Dieta bezmleczna. Poradnik dla uczulonych”. Początkowe rozdziały książki zawierają informacje na temat nietolerancji laktozy i uczulenia na białka mleka. Kolejne części poradnika to ciekawa książka kucharska, w której znalazły się przepisy m.in. na: dania główne, surówki, zupy, kanapki, sosy i desery bez dodatku mleka, które często pojawiają się w potrawach w zakamuflowanej postaci.

Poleca: **Agnieszka Rożek-Janda**

Wszystko o ławniku

Ławnik to członek składu orzekającego sądu, nie będący sędzią. To osoba, która uczestniczy we wskazanej rozprawie sądowej na prawach sędziego, w szczególności bierze udział w rozprawie lub posiedzeniu, uczestniczy w naradzie nad wyrokiem i w posiedzeniu rady ławniczej. W zakresie orzekania ławnicy są niezawisli i podlegają jedynie Konstytucji oraz innym ustawom. Przy rozstrzyganiu spraw ławnicy mają równe prawa z sędziami, jednak w odróżnieniu od sędziów nie mogą przewodniczyć rozprawie i naradzie, jak również (w zasadzie) wykonywać czynności poza rozprawą.

Ławnicy stanowią bardzo ważny element kontroli społecznej mający za zadanie czuwać m. in. nad tym, aby wyroki wydawane zgodnie z literą prawa były również sprawiedliwe w odbiorze opinii publicznej. W czasie rozprawy sędziowie oraz ławnicy używają stroju urzędowego w postaci togi. Pracodawca zatrudniający ławnika jest obowiązany zwolnić go od pracy na czas wykonywania czynności w sądzie. Za czas wykonywania czynności w sądzie ławnik otrzymuje rekompensatę pieniężną. Ławnicy występują w szeregu sprawach, szczególnie wskazanych przepisami prawnymi, np. w sprawach o zbrodnie, o rozwód czy w niektórych sprawach pracowniczych.

Kto może zostać ławnikiem?

Ławnikiem może zostać obywatel Polski spełniający określone w ustawie kryteria, takie jak m.in. korzystanie w pełni z praw cywilnych i obywatelskich oraz posiadający nieskazitelny charakter. Nadto z oczywistych względów musi być to osoba zdolna ze względu na stan zdrowia do sprawowania funkcji ławnika. Ławnikiem

może zostać osoba, która w dniu wyboru ukończyła 30 lat, lecz nie więcej niż 70 lat, posiadająca co najmniej średnie wykształcenie. Ławnikiem może zostać wybrana osoba zamieszkująca lub zatrudniona w miejscu kandydowania co najmniej od roku lub prowadząca w takim miejscu działalność gospodarczą.

Nie mogą być ławnikami osoby ubezwłasnowolnione nawet częściowo oraz wobec których sąd orzekł pozbawienie praw publicznych czy osoby pozostające w konflikcie z prawem. Ławnikami nie mogą być m.in. osoby zatrudnione w sądach i prokuraturach, funkcjonariusze policji, radcy prawni, adwokaci czy duchowni.

Kadencja ławników sądów okręgowych i rejonowych trwa cztery lata kalendarzowe następujące po roku, w którym dokonano wyborów, z tym że mandat uzyskany w wyborach dodatkowych wygasa z upływem kadencji ogółu ławników. Liczba ławników zależy od potrzeb, czyli od liczby spraw rozpoznawanych przez składy orzekające z ich udziałem. Ławników wybierają rady gmin, które działają w obszarze właściwości danych sądów. To również tam proponowałbym się najpierw udać wszystkim tym, którzy myślą o sprawowaniu funkcji ławnika i chcą uzyskać szczegółowe informacje na temat ewentualnego naboru.

Materiał źródłowy:

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dn. 2. 0 4 . 1 9 9 7 r. (Dz.U. 1997.78.483), Ustawa z dnia 27.07.2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2016, poz. 2062).

Rubrykę
redaguje:

Artur Maziarz

- radca prawny

Serdecznie zapraszamy do nowo otwartej Poradni
Dietetycznej w Rzeszowie!
Zadbaj o swoje zdrowie!

**Poradnie Dobry Dietetyk to najbardziej rozpoznawalna
marka usług poradnictwa dietetycznego w Polsce.
Poradnia znajduje się na ul. Cicha 16, Rzeszów
(niedaleko akademików UR) tel. 517 417 205
www.iwanicka-maciura.dobrydietetyk.pl**

Alfabet Ananasów: Dziecko nieśmiałe

Gdyby na świecie były złote rybki, które mogłyby spełniać nasze trzy życzenia, to zapewne wszystkie mamy życzyłyby sobie, by ich pociechy były zdrowe, śliczne i przebojowe. Nieśmiałość, zwłaszcza dziś, gdy przebojowość jest na topie, to prawdziwa z мора rodziców. **Nieśmiali postrzegani są jako osoby nudne, bez poczucia humoru, nieprzystępni.**

Przyczyn nieśmiałości jest wiele. Psycholodzy twierdzą, że około 30 procent nieśmiałych dzieciaków dostało tę przypadłość w spadku po przodkach. Dzieci nieśmiałe od urodzenia boją się nowych doświadczeń. Są jakby grzeczne z natury. Rzadko sprawiają jakiegokolwiek problemy. Zachowują się tak, jakby ich nie było. Są obdarzone „ostrożnym” typem temperamentu. Co prawda w miarę dorastania stają się bardziej odważne, ale...

Nieśmiałe dzieci potrzebują przede wszystkim dawania odwagi, wspierania i współuczestnictwa rodziców we wszystkich nowych doświadczeniach. I co najważniejsze, kiedy twoja spokojna dotąd pociecha zaczyna nagle psocić, staje się bardziej śmiała, nie czuj się rozczarowana i nie próbuj karać dziecka. Jeśli dziecko poczuje, że jego odważne zachowanie wcale ci się nie podoba, choć wiele razy zachęcałaś je do niego, czekają cię duże problemy.

Dziecko przychodzi na świat z umiejętnością wyrażania uczuć i wrodzoną ufnością. Jeśli za cenę miłości

i akceptacji rodziców musi być grzeczne, staje się nieśmiałe i zagubione. Wyobraź sobie mamę, że masz kilka lat. Jesteś bardziej ostrożna i wrażliwa niż twoi rówieśnicy, potrzebujesz też więcej czasu, żeby przyłączyć się do zabawy. Co chwila słyszysz: *nie wstydz się, podejdź do dzieci, nie bój się, coś ty taka dzika*. I co, jak się z tym czujesz? Nieśmiałe dziecko zwykle czuje się zagubione, odrzucone, przestraszone. Sposób, w jaki oswojasz dziecko ze stresującymi je sytuacjami, ma ogromne znaczenie. Jeśli zamiast wczuć się w jego emocje, za wszelką cenę chcesz malca ośmielić, żeby był taki jak inne dzieci, powiększasz jedynie jego poczucie zagrożenia w świecie.

Pamiętaj, że nieśmiałe dziecko może liczyć przede wszystkim na ciebie.

A oto kilka rad dla rodziców nieśmiałych dzieci:

- Jeśli twoje dziecko tylko w niektórych sytuacjach bywa nieśmiałe, nie przylepiaj mu etykietki, bo chwilo wa nieśmiałość może zamienić się w nawyk.
- Pamiętaj, że bolesne życiowe doświadczenia, takie jak rozwój rodziców, złe stopnie w szkole, a także dezapro bacja, zawstydzanie i ośmieszanie mogą być przyczyną braku pewności siebie.
- Ćwicz razem z dzieckiem trudne sytuacje społeczne, np. przedstawianie się czy pro szenie o pomoc.
- Tłumacz dziecku, na czym polega przyjaźń, dlaczego warto nawiązywać przyjaźnie. Ucz je, jak się zachować, kiedy ktoś nas wyśmiewa albo obraża.
- Opowiadaj dziecku o sytuacjach, kiedy ty sama czułaś się mało pewnie i jak sobie z tym poradziłaś.
- Oswajaj nieśmiałość dziecka małymi krokami.
- Naucz dziecko odczytywać i nazywać własne emocje. Pokaż mu, jak sobie z nimi radzić.
- Pomóż dziecku odkryć jego wyjątkowe zdolności i umiejętności.
- Nagradzaj pociechę za każde śmiałe zachowanie, chwal postępy.

Rubrykę redaguje:
**Beata
Byczyńska-Gruca**
- pedagog
w SP w Tyczynie

Zawiadomienie o zmianie adresu siedziby Centrum Rehabilitacyjno-Medycznego "Reh-Mediq" Sp. z o.o.

Szanowni Państwo,

CR-M „Reh-Mediq” informuje, że **od 3.04.2018 r. zmianie uległ adres siedziby firmy.**

Nowy adres to:

**Centrum Rehabilitacyjno-Medyczne
„Reh-Mediq” Sp. z o.o.
Kielnarowa 386 E, 36-020 Tyczyn**

Tel. (17) 86-61-510
e-mail: crm@rehmediq.pl

Numerzy: NIP, Regon, KRS pozostają bez zmian.

Z poważaniem:

**Prezes Zarządu
Jacek Szalacha**

**Numer 5 „Głosu Tyczyna”
ukaze się z datą 27.05.2018 r.**

Termin składania tekstów upływa: 14.05 br.

Teksty można przysyłać e-mailem na adres redakcji: **glostyczyna@tyczyn.pl** oraz składać osobiście w siedzibie redakcji: **Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna**, ul. Mickiewicza 1, 36-020 Tyczyn, **tel. (17) 22-19-410** w godz. pracy biblioteki lub w **Urzędzie Miejskim w Tyczynie**, ul. Rynek 18, 36-020 Tyczyn, w **pok. 24, tel. (17) 23-04-924**.

Syndrom sztokholmski w rodzinach z problemem przemocy domowej

Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Górnice jest miejscem schronienia i udzielania pomocy osobom i rodzinom z powiatu rzeszowskiego znajdującym się w sytuacji kryzysowej spowodowanej m.in. przemocą domową. Osoby zgłaszające się do Ośrodka po pomoc doświadczają różnych problemów. Ucieczka od przemocy domowej wcale nie jest łatwa. Jednym z wielu powodów, przez który ofiary przemocy mogą bać się odejść od sprawcy, jest tzw. „syndrom sztokholmski”.

Czym jest syndrom sztokholmski?

Syndromem sztokholmskim określa się reakcję na bardzo silny stres. To mechanizm pojawiający się w momencie poczucia zagrożenia życia. Charakteryzuje się głównie wystąpieniem pozytywnych uczuć w stosunku do sprawcy. Ofiara zamiast domagać się sprawiedliwości i ukarania oprawcy, staje w jego obronie. Syndrom sztokholmski swoją nazwę wzięła od wydarzeń z 1973 r., które miały miejsce w Sztokholmie. Dwóch złodziei wzięto w banku zakładników, których przetrzymywali 6 dni. Po przybyciu ekipy ratunkowej porwani nie wykazywali chęci współpracy, a nawet bronili swoich oprawców, a za całą sytuację oskarżali policję. Po pewnym czasie jeden z zakładników założył fundację zbierającą pieniądze na opłacenie adwokatów dla porwaczy, natomiast jedna z zakładniczek zaręczyła się ze swoim porwaczem.

Jak przebiega?

Osoba przechodzi przez cztery fazy: • zaprzeczenie sytuacji (osoba nie wierzy w to, co ją spotyka), • świadomość sytuacji (osoba zaczyna przyjmować swoje obecne położenie), • depresja i stres (spowodowane ograniczeniem wolności), • przyjęcie strategii przetrwania (osoba zaczyna przystosowywać się do sytuacji, stara się w niej jak najlepiej odnaleźć). Dochodzi do przewartościowania – agresor „nie jest taki zły”. Problem zaczyna się w momencie, gdy taka postawa zaczyna się utrwalać.

Kogo może dotyczyć?

Syndrom może dotyczyć każdej osoby. Warunkiem jest wystąpienie następujących czynników: zagrożenie życia, brak ucieczki lub samo przekonanie o tym, odcięcie od świata zewnętrznego, sporadyczne pozytywne zachowania oprawcy. Jak zauważyli psycholodzy często wszystkie te warunki spełniają ofiary przemocy. Ich życie nie jest bezpieczne, są przekonane o tym, że nie mają dokąd uciec, często są izolowane od kontaktu z innymi, agresor zachowuje się „dobrze”, np. przynosi kwiaty, obiecuje poprawę, jest miły. **Sprawca przemocy często całkowicie kontroluje życie ofiary**, zabrania kontaktów z innymi, izoluje, upokarza. Ofiara przemocy odczuwa bezsilność, a wszelkie pozytywne zachowania sprawcy, a także sytuacje, w których „mógł coś zrobić, a nie zrobił”, odbiera z wielką wdzięcznością.

Symptomy i objawy

W przypadku syndromu sztokholmskiego występują: • odczuwanie przez ofiarę pozytywnych uczuć w stosunku do sprawcy i odwrotnie (sprawca odczuwa pozytywne uczucia wobec ofiary), • odczuwanie przez ofiarę pozytywnych uczuć wobec tych, którzy chcą ją ratować, np. rodziny, przyjaciół, policji, autorytetów, instytucji pomocowych, • niemożność podjęcia zacho-

wań, które mogłyby spowodować oswobodzenie się ofiary od sprawcy, • poznanie i zrozumienie motywów, którymi kierują się sprawca oraz przyjęcie jego poglądów, • okazywanie pomocy sprawcy przez ofiarę.

Dlaczego ofiara przemocy tkwi przy sprawcy?

Patrząc z boku można niekiedy odnieść wrażenie, że ofiary przemocy nie chcą odejść. Często osoby z ich otoczenia myślą „**jakby mnie ktoś tak traktował, odeszłabym od razu**”. Łatwo jest kogoś osądzać, gdy samemu nie przeżyło się podobnej sytuacji, czyli długotrwałego zagrożenia bez wiary w możliwość ucieczki. Na początku osoby tkwią przy agresywnym partnerze z miłości, a później również ze strachu. Sprawca może np. opowiadać o wcześniejszych związkach i podkreślać, że osoby, które go zostawiły i zraniły, spotkała kara. Jednocześnie przejawiać może zachowania pozytywne, np. obdarowywać drobnymi, niespodziewanymi prezentami, szczególnie po wybuchach złości. Ofiara stara się także takim wybuchom agresji zapobiegać, robiąc wszystko, by zadowolić partnera. Podporządkowuje się jego potrzebom i oczekiwaniom. Kontrolujący partner stara się jednocześnie odciąć ofiarę od rodziny i znajomych, każąc wybierać między nim a najbliższymi. Ofiary często nie widząc możliwości uwolnienia się z toksycznego związku, decydują się na zerwanie kontaktów z innymi, by nie złościć partnera. W momencie podejmowania prób opuszczenia związku sprawca może wykorzystywać manipulację, np. grożąc samobójstwem czy zabranieniem dzieci. Sprawca odcina również swoją ofiarę od pieniędzy, pozbawiając ją tym samym środków do samodzielnego życia. To wszystko sprawia, że ofiara czuje się samotna i bezradna, więc dalej trwa w toksycznym związku.

Jak można pomóc osobom dotkniętym syndromem sztokholmskim?

Pomóc mogą osoby najbliższe, oferując swoje wsparcie. Kontakt z ofiarą mogą podtrzymywać nie tylko osobisty, ale i telefoniczny czy mailowy. Należy jednak powstrzymać się od oceny, potępienia czy wywierania na osobie z syndromem sztokholmskim zbyt dużej presji. Osoby, które chcą pomóc, muszą także zaakceptować, że często jednak lęk przed sprawcą może być zbyt silny. W takich przypadkach pomoc specjalisty może okazać się niezbędną.

OIK w Górnice oferuje bezpłatnie specjalistyczną pomoc dla ofiar przemocy. Dodatkowe informacje można uzyskać pod nr tel. **518-736-839**.

Źródła: M. Cabalski, *Uzależnienie od przemocy*, „Rodzina i Prawo”, Nr 26–27, 2013, A. Błoch-Gnych, *Syndrom sztokholmski w relacjach międzyludzkich*, „Niebieska Linia”, Nr 4/2010, H. Bedrarski, *Przemoc w rodzinie jako przykład dysfunkcjonalności rodziny*, „Mazowieckie Studia Humanistyczne” 13/1-2, 139-160, 2012. *Niezbędny Prokurator, Przemoc wobec kobiet w rodzinie*, Warszawa 2013. M. Kowalczyk, T. Łącka, *Przemoc i jej mechanizmy w związkach partnerskich*, „Paedagogica Christiana” 1/27, Toruń 2011, C. Barea, *Poradnik dla kobiet ofiar przemocy. Metody wykrywania i przeciwdziałania przemocy w rodzinie*, Wydaw. Czarna Owca, Warszawa 2010.

tekst: **Joanna Kiszka**

– Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Górnice

Ból krzyża

Bólem krzyża nazywa się ból dolnego odcinka kręgosłupa, tzw. odcinka lędźwiowo-krzyżowego. Jest to dolegliwość niezwykle powszechna, mimo że rzadko związana z poważną chorobą. Tylko u co dziesiątego pacjenta ból krzyża ma konkretną przyczynę, wymagającą dalszej diagnostyki.

W większości przypadków ból krzyża jest wynikiem mechanicznego uszkodzenia różnych struktur tworzących i otaczających kręgosłup. Jego przyczyną może być: przeciążenie mięśni, ścięgien lub więzadeł przykręgosłupowych, uszkodzenie krążka międzykręgowego, czyli dysku, wady postawy, wady wrodzone kręgosłupa, zmiany zwyrodnieniowe. Do rzadszych przyczyn bólu krzyża należą: choroby reumatyczne, zakażenia, nowotwory, choroby narządów jamy brzusznej.

Trzeba pamiętać, że **ból krzyża może być jedynie objawem innych chorób, czasem ciężkich, wymagających wizyty u lekarza.**

Wystąpieniu bólu krzyża sprzyjają: • wiek (najczęściej pomiędzy 30. a 60. r.ż.), • wystąpienie bólu krzyża w przeszłości, • czynniki psychiczne (stres, depresja), • słaba kondycja fizyczna, • otyłość, • długie siedzenie przy biurku, • ciężka praca fizyczna, • częste schylanie się i skręcanie tułowia, • palenie papierosów, • współistnienie innych chorób.

Co robić w razie wystąpienia bólu?

Jeśli nie występują żadne niepokojące objawy, ból krzyża ustępuje w ciągu kilku dni lub tygodni. W większości przypadków **najlepszym postępowaniem jest powrót do codziennych czynności przy jednoczesnym unikaniu zarówno nadmiernej aktywności fizycznej, jak i leżenia w łóżku**, gdyż czynniki te mogą wydłużyć czas trwania dolegliwości. Należy unikać pozycji i czynności nasilających ból. Krótkotrwałe leżenie w łóżku (zazwyczaj przez dobę) może być konieczne jedynie w przypadku bardzo silnego bólu krzyża.

W razie potrzeby można zastosować leki przeciwbólowe, przestrzegając zalecanych dawek i zwracając uwagę na przeciwwskazania. W niektórych przypadkach lekarz może przepisać leki rozluźniające mięśnie lub silniejsze leki przeciwbólowe (nie należy ich stosować samodzielnie). Ulgę mogą przynieść również okłady z lodu albo powierzchniowe stosowanie ciepła. Dobrze jest spać na boku, z poduszką między podkurczonymi nogami, co zmniejsza napięcie kręgosłupa.

Jeśli dolegliwości nie zmniejszają się w ciągu 4 tygodni, należy zgłosić się do lekarza.

Należy wezwać pogotowie ratunkowe (999 lub 112), jeżeli: • wystąpiło zatrzymanie/nietrzymanie moczu lub stolca, osłabienie czucia w okolicy krocza, • ból wystąpił po upadku lub urazie i nie ustępuje. **Należy zgłosić się pilnie do lekarza, jeżeli** bólowi krzyża towarzyszy co najmniej jedna z poniższych dolegliwości: • osłabienie, ból lub drętwienie jednej nogi albo obu nóg, • nasilenie bólu w trakcie kaszlu lub kichania, • nasilenie bólu i sztywności szczególnie w godzinach nocnych, • pojawianie się bólu przy chodzeniu i utrzymywaniu pozycji stojącej, • gorączka i chudnięcie bez ewidentnej przyczyny, • przebyte w ostatnim czasie zabiegi operacyjne, • choroba nowotworowa, • ból jest bardzo silny i nie ustępuje w spoczynku.

Lekarz rodzinny może rozpoznać i leczyć większość postaci bólu krzyża. W przypadku podejrzenia poważnej choroby lub braku poprawy po kilku tygodniach leczenia skieruje on pacjenta do odpowiedniego specjalisty.

Leczenie zachowawcze bólu krzyża

Ćwiczenia fizyczne – regularne ćwiczenia mięśni pleców i brzucha wzmacniają kręgosłup. Nie wolno wykonywać ćwiczeń, które wywołują ból. Program ćwiczeń powinien dobrać doświadczony lekarz lub rehabilitant; chory kontynuuje trening samodzielnie w domu. Oprócz ćwiczeń ukierunkowanych na wzmocnienie kręgosłupa należy dbać o dobrą kondycję fizyczną.

Leki – stosuje się je pomocniczo w celu zmniejszenia bólu i ułatwienia ćwiczeń rehabilitacyjnych. Najczęściej stosuje się paracetamol lub niesteroidowe leki przeciwzapalne, które można kupić bez recepty. Bez konsultacji z lekarzem nie należy ich przyjmować dłużej niż dwa tygodnie. Lekarz może zalecić również inne leki, np. rozluźniające mięśnie, a nawet leki przeciwdepresyjne (niektóre z nich odgrywają ważną rolę w leczeniu długotrwałego bólu krzyża).

Różne formy fizykoterapii (ultradźwięki, prądką stymulacja nerwów, diatermia, lasery, powierzchniowe stosowanie ciepła, krioterapia) rozluźniają mięśnie oraz więzadła i ułatwiają ich rozciąganie. Stosowane są jako metody ułatwiające wykonywanie ćwiczeń rehabilitacyjnych.

Leżenie w łóżku – jeszcze niedawno było podstawową metodą leczenia bólu krzyża. Obecnie krótkotrwałe leżenie w łóżku zaleca się jedynie w przypadku bardzo silnego bólu „blokującego” każdy ruch kręgosłupa lub ciężkich objawów zespołu korzeniowego. Należy jak najszybciej wrócić do codziennych aktywności w granicach tolerowanych dolegliwości, unikając czynności nasilających ból.

Techniki manualne (manipulacje i mobilizacje kręgosłupa) – polegają na uruchomieniu tkanek miękkich położonych w bolącej okolicy kręgosłupa. Może je wykonywać tylko doświadczony lekarz lub rehabilitant.

Wyciąg lędźwiowy i dekompresja osiowa kręgosłupa – polegają na rozciągnięciu kręgow lędźwiowych siłą dobraną do masy ciała. Zmniejszenie bólu wynika z odciążenia chorego dysku międzykręgowego. Techniki te można stosować wyłącznie na zlecenie i pod kontrolą lekarza.

Ortezy lędźwiowe - pomagają utrzymać kręgosłup lędźwiowy w stabilnej pozycji. Ich rola polega głównie na przypominaniu o prawidłowej technice podnoszenia ciężarów i wykonywania skłonów.

Wsparcie psychiczne – ból krzyża, zwłaszcza długotrwały, powoduje pogorszenie nastroju i poczucie niesprawności. To z kolei nasila odczuwanie dolegliwości i zmniejsza szansę na powodzenie leczenia. W wielu przypadkach metody wsparcia psychicznego (terapia behawioralna, psychoterapia, leki przeciwdepresyjne) okazują się kluczowym elementem leczenia.

Już po pierwszym epizodzie bólu krzyża, a najlepiej zanim on wystąpi, należy nauczyć się dbać o prawidłowe funkcjonowanie kręgosłupa. Ból krzyża często powraca, dlatego o kręgosłup trzeba dbać do końca życia.

Jak zapobiegać dolegliwościom?

Dbajmy o kondycję fizyczną i prawidłową postawę ciała poprzez: • ćwiczenia ogólnie usprawniające i wzmacniające mięśnie pleców i brzucha, • pozbycie się nadwagi. • W razie konieczności spędzenia dłuższego czasu w pozycji siedzącej należy podłożyć poduszkę pod kręgosłup lędźwiowy lub korzystać ze specjalnego fotela oraz robić sobie przerwy na rozruszanie się. • Warto również nauczyć się prawidłowej techniki podnoszenia.

Rubrykę redaguje:

Anita Drajek

- pielęgniarka POZ,
specjalista pielęgniarstwa opieki paliatywnej

Wypadki przy pracy: kwoty odszkodowań ZUS

W okresie **od 1.04.2018 r. do 31.03.2019 r.** kwoty jednorazowych odszkodowań z tytułu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej wynoszą:

- **854 zł** za każdy procent stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu;
- **854 zł** za każdy procent stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu, z tytułu zwiększenia tego uszczerbku co najmniej o 10 punktów procentowych;
- **14 950 zł** z tytułu orzeczenia całkowitej niezdolności do pracy oraz niezdolności do samodzielnej egzystencji ubezpieczonego;
- **14 950 zł** z tytułu orzeczenia całkowitej niezdolności do pracy oraz niezdolności do samodzielnej egzystencji wskutek pogorszenia się stanu zdrowia rencisty;
- **76 887 zł**, gdy do jednorazowego odszkodowania uprawniony jest małżonek lub dziecko zmarłego ubezpieczonego lub rencisty;
- **38 444 zł**, gdy do jednorazowego odszkodowania uprawniony jest członek rodziny zmarłego ubezpieczo-

nego lub rencisty inny niż małżonek lub dziecko;

- **76 887 zł**, gdy do jednorazowego odszkodowania uprawnieni są równocześnie małżonek i jedno lub więcej dzieci zmarłego ubezpieczonego lub rencisty oraz 14 950 zł z tytułu zwiększenia tego odszkodowania przysługującego na każde z tych dzieci;
- **76 887 zł**, gdy do jednorazowego odszkodowania uprawnionych jest równocześnie dwoje lub więcej dzieci zmarłego ubezpieczonego lub rencisty oraz 14 950 zł z tytułu zwiększenia tego odszkodowania przysługującego na drugie i każde następne dziecko;
- **14 950 zł**, gdy obok małżonka lub dzieci do jednorazowego odszkodowania uprawnieni są równocześnie inni członkowie rodziny zmarłego ubezpieczonego lub rencisty; każdemu z nich przysługuje ta kwota, niezależnie od odszkodowania przysługującego małżonkowi lub dzieciom;
- **38 444 zł**, gdy do jednorazowego odszkodowania uprawnieni są tylko członkowie rodziny inni niż małżonek lub dzieci zmarłego ubezpieczonego lub rencisty oraz 14 950 zł z tytułu zwiększenia tego odszkodowania przysługującego na drugiego i każdego następnego uprawnionego.

Sprawdź, czy możesz ponownie przeliczyć emeryturę, rentę lub kapitał początkowy z uwzględnieniem wynagrodzenia minimalnego

Jeśli do ustalenia podstawy wymiaru Twojej emerytury, renty lub kapitału początkowego przyjęliśmy „wynagrodzenie zerowe”, możesz zgłosić wniosek o ponowne ustalenie wysokości świadczenia lub kapitału początkowego z uwzględnieniem minimalnego wynagrodzenia pracowników.

Oznacza to, że za okresy pozostawania w stosunku pracy, za które nie udokumentowałeś wysokości swoich zarobków, uwzględnimy Ci zamiast wynagrodzenia „zerowego” minimalne wynagrodzenie pracowników obowiązujące w tym okresie. Obliczymy ponownie Twoje świadczenie lub kapitał początkowy, jeśli zgłosisz w tej sprawie wniosek.

Z przeliczenia skorzystasz, jeśli przy składaniu wniosku o emeryturę, rentę lub ustalenie kapitału początkowego nie udokumentowałeś zarobków z okresu pozostawania w stosunku pracy, dlatego że np. twój zakład pracy został zlikwidowany, nie możesz odnaleźć archiwum, które przechowuje dokumentację płacową Twojego zakładu pracy lub dokumentacja kadrowo-płacowa z tego okresu została zniszczona.

Jeśli Twoje świadczenie lub kapitał początkowy obliczyliśmy po 31.12.2008 r., nie musisz składać wniosku o ich przeliczenie. Obliczając ich wysokość, uwzględniliśmy kwotę minimalnego wynagrodzenia pracowników zamiast „wynagrodzenia zerowego” każdej osobie, która nie dostarczyła dokumentów o zarobkach, a udokumentowała zatrudnienie.

Jak zgłosić wniosek?

Możesz skorzystać z naszych formularzy: wniosku o ponowne obliczenie świadczenia emerytalno-rentowego (ERPO) lub wniosku w sprawie kapitału początkowego (EKP). Formularze znajdziesz w naszych placówkach i na naszej stronie internetowej **www.zus.pl**. Wniosek możesz złożyć osobiście lub przez pełnomocnika w każdej naszej placówce. Możesz go także prze-

śłać pocztą lub elektronicznie przez Platformę Usług Elektronicznych ZUS (PUE) na www.zus.pl.

Według jakich zasad możemy przyjąć minimalne wynagrodzenie?

Minimalne wynagrodzenie za okresy, za które nie masz dokumentów potwierdzających Twoje zarobki, ustalimy proporcjonalnie do okresu oraz wymiaru pozostawania w stosunku pracy. Przykładowo: jeśli pracowałeś na pół etatu, wówczas uwzględnimy Ci odpowiednio do Twojego czasu pracy połowę obowiązującego wówczas minimalnego wynagrodzenia.

O przeliczeniu świadczenia lub kapitału początkowego poinformujemy Cię w decyzji. Na jej wydanie mamy 60 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do jej wydania. Świadczenie przeliczymy od miesiąca, w którym zgłosisz wniosek.

Jak się z nami skontaktować?

Masz pytania związane ze swoją indywidualną sprawą lub wątpliwości dotyczące Twojego świadczenia? Zachęcamy, abyś odwiedził najbliższą placówkę ZUS. Możesz również skontaktować się z naszym Centrum Obsługi Telefonicznej. Konsultanci są dostępni od poniedziałku do piątku w godz. 7.00-18.00 pod nr. tel. (22) 560-16-00 (koszt połączenia według Twojej umowy z operatorem) lub elektronicznie za pośrednictwem: Platformy Usług Elektronicznych (PUE), e-maila: cot@zus.pl lub Skype'a: [zus_centrum_obslugi_tel](https://www.skype.com/pl/contacts/details?contactid=zus_centrum_obslugi_tel).

Podstawa prawna:

- Ustawa z 4.09.2008 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2008 r. Nr 192, poz. 1180).

- Ustawa z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2017 r. poz. 1383 ze zm.).

Rubrykę redaguje:

Wojciech Dyląg

– regionalny
rzecznik prasowy ZUS
w woj. podkarpackim

Osiągnięcia młodych łuczników z LKS Jar Kielnarowa

► Juniorki młodsze wicemistrzyniami Polski

Dużą niespodziankę sprawiły nasze łuczniczki w **Halowych Mistrzostwach Polski Juniorów Młodszych w Łucznictwie w Zgierzu**, które odbyły się w dniach 17-18.03 br.

Do niezłej dyspozycji po kontuzji łokcia powraca **Anna Hetman**, okres zimowy dobrze przepracowała **Kinga Czarnik**. Trener **Jan Szeliga** dokoptował do składu **Julię Pocałuń**, która jest jeszcze młodziczką. Zawodniczki, pod czujną opieką doświadczonych zawodników Jaru, a zarazem ojca Ani - **Krzysztofa Hetmana**, po kwalifikacjach zajmowały dopiero 11. miejsce, ale w bezpośredniej rywalizacji z mocniejszymi ry-

walkami poczynały sobie bardzo dobrze. Łuczniczki pokonały kolejno dwie wyżej notowane drużyny, m.in. w walce o finał reprezentantki Szkoły Mistrzostwa Sportowego z Żywca, a wcześniej Gluks Pielgrzymka, by w finale ulec drużynie KS Obuwnik Prudnik. Tym świetnym wynikiem zawodniczki Jaru rozpoczęły jubileusz 25-lecia klubu w Kielnarowej.

Nieco gorzej poszło łuczniczkom w turnieju indywidualnym. Jednak zważając na to, że w mistrzostwach wzięła udział rekordowa liczba uczestników (133 zawodniczek i 108 zawodników), to 25. miejsce **A. Hetman**, 29. **Kingi Czarnik** i 83. **J. Pocałuń** prezentują się już całkiem niezle.

► Trzy brązowe medale młodzików

W dniach 23-25.03 br. w **hali sportowej przy gimnazjum w Tyczynie** odbyły się **8. Halowe Mistrzostwa Polski Młodzików w Łucznictwie**. Zawody te, zorganizowane przez LKS Jar Kielnarowa i Rzeszowski Okręgowy Związek Łuczniczy (ROZŁ) w Rzeszowie, były okazją do uczczenia 650-lecia Tyczyna oraz 25-lecia klubu sportowego z Kielnarowej. W mistrzostwach wzięło udział **166 zawodników z 30 klubów z całej Polski**, którym towarzyszyło ponad 40 trenerów i opiekunów. Młodzi łucznicy z LKS Jar Kielnarowa wywalczyli 3 brązowe medale, co jest dla klubu-jubilatą ogromnym sukcesem.

Zdobyte medale przez reprezentantów Podkarpacia: Kategoria młodzik - chłopcy indywidualnie:

1. miejsce **Michał Stach** (Podkarpacie Jedlicze), chłopcy drużynowo: 1. Podkarpacie Jedlicze. Dziewczęta indywidualnie: 2. **Natalia Babiak** (Tramp Jarosław), 3. **Katarzyna Kozioł** (Podkarpacie Jedlicze), 19. **Julia Pocałuń** (Jar Kielnarowa). Kat. mikst młodzik: 2. Podkarpacie Jedlicze, 3. Tramp Jarosław.

Kat. młodzik młodszy - dziewczęta: 6. **Paulina Tomaka**, 8. **Martyna Pasternak**, 19. **Katarzyna Leśko**, 31. **Katarzyna Czaja** (wszystkie Jar Kielnarowa). Drużyna w ww. składzie: 3. miejsce.

Kat. młodzik młodszy - chłopcy indywidualnie: 12. **Jakub Czekański**, 16. **Olaf Szymczak**, 22. **Krzystian Bil** (wszyscy: Jar Kielnarowa). Drużyna w ww. składzie: 3. miejsce. Miksty: 3 miejsce: **Paulina Tomaka**, **Jakub Czekański**, 8. **Martyna Pasternak**, **Olaf Szymczak**, 12. **Karolina Leśko**, **Krzystian Bil**.

Świetne wyniki naszych zawodników są dużą zasługą trenera **Jana Szeligi** i jego małżonki Marii, którzy wspólnie od 12 lat trenują, rozwijają i propagują łucznictwo w gminie Tyczyn. Praca państwa Szeligów daje wspaniałe owoce w postaci ponad 20 medali Mistrzostw Polski

w różnych kategoriach wiekowych, co w skromnych warunkach treningowych (bez sali sportowej i torów łuczniczych) podziwiane jest bardziej przez ludzi z zewnątrz niż przez mieszkańców naszej gminy.

Mistrzostwa zostały zorganizowane przy dużej pomocy działaczy ROZŁ w Rzeszowie, działaczy i rodziców zawodników Jaru Kielnarowa, strażaków **OSP Kielnarowa** na czele z naczelnikiem **Wacławem Ciurą**, a także **Gminy Tyczyn**. Wsparli nas również sponsorzy: **firma „Bumera” z Tyczyna**, **firma „Jar” z Kielnarowej**, **Bank Spółdzielczy w Tyczynie**, **firma ubezpieczeniowa Andrzej Stawarz z Rzeszowa**, **firma „Strug-Stal” z Kielnarowej**, **Urząd Marszałkowski w Rzeszowie** i kilku drobnych sponsorów, którzy ufundowali również nagrody rzeczowe. Dziękujemy również burmistrzowi Tyczyna **Januszowi Skotnickiemu**, który uczestniczył w otwarciu i zakończeniu mistrzostw.

Serdeczne podziękowania składamy również mamom naszych zawodników, paniom: **Magdalenie Czekańskiej**, **Katarzynie Bil** oraz **Renacie Rząsie** za pyszne wypieki na poczęstunek dla gości i trenerów. W rolę spikerki wcieliła się **Agnieszka Hus** - zawodniczka naszego klubu i trenerka najmłodszej grupy dzieci. Pomocy medycznej kilkakrotnie udzielać musiała była zawodniczka naszego klubu, na co dzień ratownik medyczny. Rolę księgowych pełniły społecznie panie: **Barbara Płodzień** z Kielnarowej i **Violetta Rybka** z Tyczyna. Zawody odbyły się w miłej atmosferze dzięki serdeczności i zaangażowaniu **Mirosława Leniarta** i wszystkich pracowników gimnazjum w Tyczynie.

W imieniu organizatorów serdecznie dziękuję wszystkim, którzy przyczynili się do organizacji tegorocznych mistrzostw.

► Osiągnięcia Joanny Rząsy

Na **Halowych Mistrzostwach Polski** Joanna Rząsa zdobyła **12. miejsce indywidualnie oraz 2. miejsce w drużynie i mikście**. Po kwalifikacjach indywidualnych łuczniczka była druga i prezentowała niezłą formę, wygrywając dwa poprzedzające mistrzostwa turnieje halowe. Na drodze do lepszego miejsca stanęła jej późniejsza Mistrzyni Polski **Małgorzata Sobieraj**.

Nie udało się również kwalifikacje do Pucharu Świata w USA. Tylko zwycięzca tych kwalifikacji mógł pojechać do Stanów Zjednoczonych na koszt Polskiego Związku Łuczniczego. Natomiast zawodnicy, którzy zajęli miejsca od 2. do 4. mogli wystartować w Pucharze na koszt klubu lub sponsora, a o takich niestety trudno. Joanna, reprezentująca nadal łucznik Żywiec, zajęła w kwalifikacjach 4. miejsce, ale nie wystartowała w Pucharze Świata, ponieważ nie udało się uzbierać środków na wyjazd.

Teksty: **Ryszard Rząsa**

Na 8. Halowych Mistrzostwach Polski Młodzików w Łucznictwie, które odbyły się w Tyczynie, zawodnicy LKS Jar Kielnarowa zdobyli trzy brązowe medale

Amatorska liga tenisa

Za nami kolejny sezon rozgrywek Amatorskiej Ligi Tenisa Stołowego (ALTS) w gminie Tyczyn. Zawody ALTS odbywały się od października 2017 r. do marca 2018 r. **w hali sportowej przy Szkole Podstawowej w Tyczynie**. Tenisowe zmagania ukończyło 13 tenisistów, którzy walczyli o punkty w 3 rundach.

W minionym sezonie nie było fazy play-off, a o zwycięstwie zdecydowały miejsca w końcowej tabeli podsumowującej wszystkie rundy. Ten system premiował regularne uczestnictwo w rozgrywkach oraz tych, którzy byli w stanie utrzymać równą dyspozycję sportową w trakcie całego sezonu.

Dziewiątą edycję ALTS wygrał **Tadeusz Gryś** (dla którego było to 8. zwycięstwo z rzędu), 2. miejsce przypadło **Stanisławowi Muriasowi**, a na najniższym stopniu podium zameldował się **Piotr Kardaś**. Na kolejnych miejscach znaleźli się: **A. Zając** (4), **D. Kieś** (5), **P. Jaworski** (6), **G. Jaworski** (7), **J. Krawczyk**

Trzeci z lewej Tadeusz Gryś - zwycięzca 9. edycji ALTS

(8), **G. Czerniak** (9), **Ł. Domino** (10).

W imieniu uczestników ALTS Tyczyn, składam serdeczne podziękowania dyrekcji oraz personelowi technicznemu Szkoły Podstawowej w Tyczynie za udostępnienie oraz obsługę hali.

tekst: **Tadeusz Gryś**

Halowy turniej piłki nożnej

28.03 br. w hali sportowej przy gimnazjum odbył się halowy turniej piłki nożnej o Puchar Burmistrza Tyczyna. Uczestnikami turnieju były szkolne reprezentacje chłopców szkół podstawowych z Gminy Tyczyn. Indywidualnie wyróżniono: **Karola Wiśniowskiego** (najlepszy strzelec turnieju), **Kamila Hałonia** (najlepszy bramkarz), **Kamila Jasińskiego** (najlepszy zawodnik). Puchary, dyplomy i nagrody indywidualne wręczali na zakończenie turnieju burmistrz Tyczyna **Janusz Skotnicki** oraz dyrektor **Zofia Kwater** (fot. z prawej).

tekst:
Jacek Sowa

Bank Spółdzielczy w Tyczynie

KREDYT BEZPIECZNY PARASOL

4%

- ✓ *Oprocentowanie stałe!*
- ✓ *Bez poręczycieli!*
- ✓ *Posiadasz rachunek – obniżasz prowizję!*

Bank bliski Tobie!

*Warunki dotyczą kredytu Bezpieczny Parasol dla kwoty 5.000,00 zł. RRSO na dzień 08.01.2018 r. dla reprezentatywnego przykładu wynosi 14,13% dla całkowitej kwoty kredytu 5.000,00 zł, spłacanej w 12 ratach miesięcznych równych – 426,00 zł. Stopa oprocentowania kredytu 4% w stosunku rocznym. Całkowita kwota do zapłaty wynosi 5348,77 zł w tym odsetki – 108,77 zł, prowizja przygotowawcza – 2%, prowizja za udzielenie kredytu 2% oraz ubezpieczenie Kredytobiorcy – 40,00 zł. Stopa oprocentowania oraz prowizja za udzielenie kredytu obowiązują dla Klientów indywidualnych, którzy posiadają lub założą rachunek oszczędnościowo - rozliczeniowy (przez który przeprowadzane są, lub będą stałe miesięczne wpływy z tytułu wynagrodzenia za pracę lub rentę czy emeryturę). Rachunek oszczędnościowo - rozliczeniowy musi być czynny przez co najmniej cały okres kredytowania. Przedstawione informacje mają jedynie charakter orientacyjny. Ostateczna wysokość wszystkich kosztów związanych umową jest uzależniona od warunków umowy oraz rodzaju i zakresu usług dodatkowych

Zapraszamy do naszych placówek:

BS Tyczyn, ul. Mickiewicza 6 w Tyczynie
tel. (17) 221 92 10

Oddział w Chmielniku, Chmielnik 50
tel. (17) 229 66 34

I Oddział w Rzeszowie, ul. Pelczara 6
tel. (17) 852 15 39, (17) 853 43 53

II Oddział w Rzeszowie, ul. Okulickiego 13a
tel. (17) 852 28 07

III Oddział w Rzeszowie, ul. Mickiewicza 12
tel. (17) 853 48 33

www.bstyczyn.pl

IX LICEUM

OGÓLNOKSZTAŁCĄCE
Z ODDZIAŁAMI DWUJĘZYCZNYMI
IM. ŚW. KRÓLOWEJ JADWIGI W RZESZOWIE

PROFILE

- A • Biologiczno-medyczny
- B • Ekonomiczno-menedżerski
- C • Politechniczny
- D • Dyplomatyczno-prawniczy

Zapraszamy!

Tylko
u nas!

Możliwość wyboru grupy ogólnodostępnej lub dwujęzycznej!

www.9lo.rzeszow.pl [f 9lo.rzeszow](https://www.facebook.com/9lo.rzeszow) [ul. Orzeszkowej 8a, Rzeszów](https://www.google.com/maps/place/ul.+Orzeszkowej+8a,+Rzeszów) [\(17\) 748 27 50](tel:(17)7482750)

Sprzedam działkę na Zagrodach, 28 arów.
tel. (17) 22-99-727

Sprzedam działkę na Stawowej, 11 arów,
tel. (17) 22-99-727

• KOSIARKI, • PILARKI, • GLEBOGRYZARKI, • SKUTERY,
• QUADY, • ROWERY - Sklep „MEWA” Tyczyn, ul.
Grunwaldzka 39A,
Tel. (17) 22-91-444, kom. 881-540-700

Poszukuję pracy jako opiekunka do dziecka.
Tel. 783-784-078

Kupię działkę w Tyczynie lub okolicy, ok. 15 ar.
Tel. 602-708-997

**Szukam pracy 2 lub 3 razy w tygodniu (sprzątanie
lub opieka nad osobą starszą).** Godziny do uzgodnienia.
Tel. 887-519-790

Rolety, Plisy, Żaluzje, Moskitiery

Profesjonalny pomiar, montaż
oraz naprawa
Darmowy dojazd do klienta
Więcej informacji
pod nr tel. **662 246 051**

CENTRUM MEDYCZNE

Zapraszamy na **bezpłatne badania mammograficzne** w ramach **Programu Wczesnego Wykrywania Raka Piersi**. Badanie można wykonać od pon. do pt. w godz. 7.30 - 17.30 w **Centrum Medycznym Medyk** (ul. Szopena 1, 35-055 Rzeszów, Pracownia Mammograficzna – parter, pokój 107). Nr tel. (17) 85-09-380. Prosimy o zabranie dowodu osobistego oraz zdjęć z poprzedniego badania.

GŁOS TYCZYNA

- miesięcznik Redaguje Kolegium w składzie: **Alicja Kustra** - redaktor naczelna, **Zofia Matys, Ewa Kocur, Elżbieta Domino, Agnieszka Rożek-Janda**. Stali współpracownicy: **Dorota Michalak, Monika Dziadura, Anna Pondo, Anita Drajek, Beata Byczyńska-Gruca**.

Wydawca: Urząd Miejski w Tyczynie przy współudziale Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury, Miejskiej i Gminnej Biblioteki Publicznej. **Adres Wydawcy:** Urząd Miejski, 36-020 Tyczyn, ul. Rynek 18, tel. (17) 22-19-310, e-mail: glostyczyna@tyczyn.pl; www.tyczyn.pl; **Adres redakcji:** MiGBP w Tyczynie, ul. Mickiewicza 1, 36-20 Tyczyn, tel. (17) 22-19-410. **Skład i tkanie:** MiGBP w Tyczynie. **Druk:** Kan Media Agencja Reklamy KucharSKI Adriano, ul. Jaśminowa 1/4, 35-604 Rzeszów, Tel. 506-744-345. **Redakcja** zastrzega sobie prawo skracania i adustacji publikowanych tekstów oraz korespondencji, a także opatrywania ich własnymi tytułami. Wydawca nie zwraca niezamówionych materiałów i nie odpowiada za treść ogłoszeń. Poglądy wyrażane w artykułach są poglądami ich Autorów, a nie Wydawcy.

ISSN 1231-4609

GŁOS DLA DZIECI

Oprac. MiGBP w Tyczynie (www.tyczyn-biblioteka.pl), Dodatek do 4. numeru „Głosu Tyczyna” (4/2018)

Pomóż rycerzowi odnaleźć drogę do zamku

Kącik Czytelnika

Z jakimi książkami lub wierszami kojarzą Ci się te obrazki? Podaj tytuły.

Lena Szczepańska — „Historia Romualda”

Witajcie, jestem Romuald, w skrócie Romek i mam 14 lat. Opowiem wam o zdarzeniu, które do dziś pamiętam i mama wrażenie, jak gdyby wydarzyło się wczoraj, choć to było rok temu.

Pewnego razu na dworze **Króla Kazimierza Wielkiego** wydarzyło się coś, co zupełnie zmieniło moje życie.

W **Sukiennicach** doszło do sprzeczki między przekupkami. Kłóciły się o to, która ma wytrzymalsze sukno. Jedna z nich miała dziewięcioletnie dziecko, któremu nadała imię **Romuald**. Pochodziła z biednej rodziny i zawsze marzyła, że jej synek wyrośnie na dzielnego, szlachetnego i dobrego chłopca. Jej marzenie miało się spełnić. Podczas tamtej kłótni synek kobiety siedział na stołku za kramem i bawił się drewnianymi rycerzykami. Nagle jego uwagę przyciągnęły odgłosy dochodzące zza rogu muru. Zszedł z krzesła i poszedł zobaczyć, co się dzieje. Okazało się, że odbywają się tam zawody rycerskie na cześć króla Kazimierza Wielkiego. Chłopiec z opowieści służby dworskiej słyszał o jego dobroci, szlachetności i uczciwości. W ogóle

wszyscy, którzy go widzieli, chwalili jego majestat i potęgę. Teraz, gdy Romek zobaczył króla na własne oczy, mógł potwierdzić te opinie. Stał i patrzył jak urzeczony.

Nagle tłum mieszczan podziwiających rycerzy porwał go i unosił dalej i dalej, a gdy tłum się przeredził, Romek zupełnie nie wiedział, gdzie jest. Obok niego stała stajnia, która pachniała świeżym sianem. Zdecydował, że się tam prześpi. Obudziły go szepty dzieci. Kiedy otworzył oczy, ujrzał chłopca w swoim wieku i nieco młodszą dziewczynkę. Przedstawili się sobie, a Romek opowiedziało, skąd się tu wziął. **Wojtek** i **Marysia** wyjaśnili mu z godnością, że znajduje się na dworze królewskim. Chłopiec po opowiedzeniu swojej historii rodzicom Wojtka i Marysi został ciepło i gościnnie przyjęty. Musiał podjąć bardzo trudną decyzję: albo zostać u nieznanym, ale miłych i dobrych ludzi, albo przedzierać się samemu przez wielki i zatłoczony **Kraków**, narażając się na różne niebezpieczeństwa. Jego decyzja była oczywista - zostaje.

Romek dorastał na dworze króla przez cztery lata. Nowi opiekunowie nie byli bogaci, ale było ich stać na utrzymanie jeszcze jednego dziecka. Roman chodził do szkoły, a zdobywał tam tak dobre stopnie, że wielu rodziców prosiło go, aby udzielał dodatkowych lekcji ich pociechom. Gdy ukończył 12 lat, dostał pracę jako służący na zamku. Chłopiec bardzo się z tego cieszył. Pewnego dnia swą radość przelał na papier. Napisał wiersz zatytułowany: „**Król Kazimierz Wielki**”. Przypadek sprawił, że to dzieło dostało się kiedyś do rąk nauczyciela Romka. Ten nie mógł się nadziwić niezwykłemu bogactwu słownictwa swojego podopiecznego. Nauczyciel miał kolegę, który znał dobrze przyjaciela samego króla. I tak, z rąk do rąk i z coraz większym podziwem czytano wiersz najlepszego ucznia dworskiej szkoły.

Gdy Król Kazimierz Wielki przeczytał wiersz Romka, kazał ogłosić całemu miastu, że we środę odbędzie się oficjalne odczytanie wiersza przez jego autora. Wówczas wszyscy mieszkańcy zaczęli gubić się w domysłach, kim jest ten nieznan twórca tak doceniony przez władcę. Zdarzyło się, że na tę uroczystość przyszła pewna smuta przekupka, której syn zniknął przed czterema laty. Kiedy Roman schodził ze sceny, ujrzał ową przekupkę zalaną łzami. „Mamo!”- krzyknął Roman. - „Najjaśniejszy Panie, to moja matka! Dziś jest najszczęśliwszy dzień mojego życia!”.

Wierzcie albo nie, ale to właśnie ja wymyśliłem przysłowie odnoszące się do króla Kazimierza Wielkiego: „**zastał Polskę drewnianą a zostawił murowaną**”.

Autorka opowiadania jest **uczennicą kl. V Szkoły Podstawowej w Matysówce**, a jej tekst został nagrodzony w konkursie zorganizowanym przez Stowarzyszenie Króla Kazimierza Wielkiego.

Warsztaty dydaktyczno-edukacyjne w SP w Borku Starym

Przedszkolaki z SP w Borku Starym na zajęciach o historii książki

Czym skorupka za młodu...

Wolontariusze z Algierii i Indii wśród uczniów SP w Tyczynie

Wolontariusze z Algierii i Kazachstanu oraz tyczyńscy licealiści

Laureaci konkursów bibliotecznych oraz bibliotekarze MiGBP

Uczniowie klasy I SP w Tyczynie na zajęciach patriotycznych w Bibliotece

Jubileusz 650 - lecia Tyczyna w TMZT

Pierwsza z lewej prezes TMZT - Elżbieta Baran

Ks. proboszcz Marian Czenczek i burmistrz Tyczyna Janusz Skotnicki odpalają fajerwerki

Członkowie TMZT podczas prelekcji wygłoszonej przez Zofię Domino

zdi. Zofia Szura-Domino

Wydarzyło się...

Wernisaż wystawy Sławomira Bukaly

Wernisaż wystawy Sławomira Bukaly

Aktorzy Teatru Scena Propozycji URz w spektaklu „Józef Błogosławiony”

Aktorzy Teatru Scena Propozycji URz w spektaklu „Józef Błogosławiony”